

CHKD OCT 2 1962

VIENYBĖ

76 M. 38 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 28 D.

Telefonas:
APplegate 7-257

KAINA 15 C

Kas atsitiko su Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos memorandumu? - Vienybės atstovai teiraujami pas Indijos ambasadorių C. S. Jha, kuris buvo Jungt. Tautų Nukolonijavimo komisijos pirmininku. Tame memorandumu buvo prašoma patyrinti ir sovietinį kolonializmą. Iš k. i d.: Indijos ambasadorius, Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė ir Antanas Varnas. Plačiau žr. šiame puslapyje.

Jiems nepriklausomybė, o mums - "gerų žinių" neturi

Jungtinių Tautų Nukolonijavimo komisija arba dar kitaip vadinama septyniolikos komisija, ta pati, į kurią birželio 15 d. specialiu memorandumu buvo kreipusis Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga, pirmąją savo darbo fazę užbaigė ir savo pranešimą JT generalinei asamblėjai parengė.

Daugiau šimto posėdžių turėjusi ne tik Jungtinėse Tautose, bet ir keliose Afrikos vietose, komisija tyrinėjo kolonializmą vienolikoje Afrikos teritorijose ir jų klausimu pateikė asamblėjos pilnačiai savo rekomendacijas.

Visais atvejais siūloma nepriklausomybė, kuri anksčiau ar vėliau ateis teritorijoms: Pietų ir Šiaurinė Rodezija, Nyasaland, Basutoland, Bechuanaland, Swasiland, Mozambique, Angola, Kenija, Zanzibaru ir Pietvakarių Afrika.

Kaip su memorandumu, kuri tai komisijai buvo pasiuntusi Tarptautinė Žmogaus Teisių Sąjunga, kuri

Salomėja Narkėliūnaitė

prašė peržvelgti padėti ir Sovietų Sąjungoje?

Aplie tuos kraštus Nukolonijavimo komisija visiškai neužsimena, nors pabrėžia, kad ji dar nelaiko savo darbo užbaigusi, nes "dar yra daug teritorijų, kur nukolonijavimo deklaracijos vykdymo klausimas turi būti svarstomas."

Būnant dideliu optimistu, šioje frazėje galima būtų sutalpinti ir sovietinio kolonializmo svarstymo galimus ateityje, bet ne dabar.

"Daug memorandumų esame gavę, bet kas iš to, dabar jiems ne laikas", sakė Nukolonijavimo komisijos pirmininkas Indijos ambasadorius C. S. Jha, anądien sutiktas Jungtinėse Tautose.

Nėra tai pribloškiančios žinios, nes to galima buvo tikėtis, bet vilčiai, kad, jei ne dabar, tai kada nors vėliau reikalai pakitės, vietos visada yra.

Panašia prasme ir kalbėjo Indijos diplomatas, tardamas, kad "gerų žinių jums neturiu, bet vilties neužmušu".

Aiškindamas, kad jo vadovaujama komisija dabar buvo užsiėmusi tik vakariečių kolonijomis, jisai samprotavo, kad Tarpt. Žmogaus Teisių Sąjungos memorandumu keliami klausimai negalėtų būti išspręsti Jungtinėse Tautose be "didžiųjų" kooperavimo.

Suprantama, kad šiuo atveju jis turėjo galvoje Sovietų Sąjungą, kuri, jei pati ko nenori, nesiskaito su generalinės asamblėjos rezoliucijomis, kad ir kiek bebūtų jų priimta.

Aiškindamas, kad dėlto nereikia nusiminti ir nustoti vilties, jis pasakojo, jog netrukus išvyksta į Kanadą, kur bus Indijos konsulu.

Jis teiravosi, ar Kanadoje esama lietuvių, ir stebėjosi, kai sužinojo, kad ne tik jų ten esama, bet net ir du laikraščiai išėina. Taip

Nukelta į 2 psl.

IŠ LIETUVOS

Vilniuje ekskursijų biuras paruošė naują maršrutą, ir 150-ąsias metines nuo karo su Prancūzija (Napoleono laikais) minint, maršrutas pavadintas "Vilnius ir 1812 metų Tėvynės karas."

Ekskursijos kelias eina nuo Vilniaus Karininkų namų Kotuzovo aikštėje, anksčiau vadintoje Napoleono aikštėje - prie Gedimino kalno, paskui Gorkio gatve (buv. Pilies ir Didžiąja) iki Aušros Vartų.

Toliau jos kelias tęsiasi Basanavičiaus gatve į Vingio parką, kur savo laiku buvo Beniksono rūmai (dabar Botanikos sodas), ir paskutinė ekskursijos vieta - Panerių kalvos, kur vyko paskutinis mūšis su Napoleonu.

* Vilniaus elektro suvirinimo įrengimų gamykloje suvirintojo specialybės mokosi kubietis Roberto More Martinez. Neseniai Vilniaus universiteto (kaip dabar vadinama, Kapsuko vardo u-t) studentai jį buvo pasikvietę į svečius. Jam buvo parodytas zoologijos muziejus ir pademonstruotas filmas apie senąjį Vilniaus universitetą.

* Kaune radijo gamykla, prieš kelis mėnesius išleidusi pirmuosius bandomuosius naujos magnetolo (radijo priimtuvo) "Vaiva" pavyzdžius, dabar jau pradėjo jų masinę gamybą. Sakoma, kad šis rūšis bus tobulesnė už "Neringą," nes bus ir gražesnė ir turės daug naujų patobulinimų.

MES

Vytautas Širvydas

Per pastaruosius 18 metų arti VLIKo stovįs J. Audėnas Kanados Nepr. Lietuvoje pasakoja: Pogrindyje Lietuvoje veikdamas, VLIKas rankose turėjo darbams pritariančią tautą ir paslėptą karinę pajėgą. Užsienin persikėlęs to viso neteko. Dabar jis talkininkas tėvynėje kovojančiai tautai. Pradžioje manyta, kad po karo grįs ir Sovietija. Apsirikta. Poto manyta, įvyks Amerikos-Sovietijos karas. Vėl apsirikta. Po 1954 m. aiškių pažiūrų nebėra. Kalbama apie revoliuciją Sovietijoje, jos santvarkos liberalėjimą. Labiau realus atsidėjimas pasaulyje pastebimu kolonializmo likvidavimu. Jis likviduojamas visur - ateis valanda ir Sovietijai. VLIKui labai svarbu pažinti gyvenimas tėvynėje (čia mes karštai pritariame!) Dėl priekaišto, kad VLIKE šiandien veik visi nariai nebe Lietuvos, bet JAV piliečiai, Audėnas sako: VLIKas veikia kaip Foreign Agency: kas pilietybę su šituo ir VLIKo statutu suderina - prašome!

Užsienio politika yra dėmesio centras šių dienų lietuviui ir išeivijoje ir Lietuvoje. Reikalas surasti tai politikai vairą buvo vienas būtiniausių uždavinių visiems rytų europiečiams, kuriant naujas, atkuriant senas valstybes po I Pas. karo. Ypač nelengva buvo lietuviams. Vyksmą trumpai atpasakoja prof. A. E. Sennas straipsniu "The Formation of the Lithuanian Foreign Office - 1918-1921" Slavic Review, rugs. nr.). Lietuva

Nukelta į 4 psl.

Stasio Pilkos sukaktuvės

Spalio 6 d. nekantriai laukiame. Vienas žymlių buv. Lietuvos Valstybinio Dramos Teatro aktorų, taip pat nemaža vaidmenų, pastatymų ir rečitalių sukūręs kitose valstybėse ir nuo 1949 m. plačiai gastroliuojąs JAV ir Kanadoje — St. Pilka atvyksta pasirodyti draminiame rečitalyje.

Clevelandiečiai labai pasiilgę tikros meniškos vaidybos, ryškaus skaitymo bei deklamacijos. Nėretai tenka net gailėtis diletantiskai smukdomo Maironio ir tai ne vien tik Clevelande.

Dar labiau skatina mus čia proga Pilkos 40 metų meninės kūrybos sukaktis, kurią čia pat stengsimės tinkamai paminėti.

Repertuare girdėsime kaip iš Maironio ir kitų lietuvių autorių kūrinių, lygiai kaip ir svetimųjų, įspūdingų ištraukų iš Shakespearo veikalų ir kiek įvairenybių iš praeities.

Muzikinti požiūriai prisideda visada ir visur pasisekimo turinti solistė Aldona Stempužienė, pianistas St. Mozsi, o dialoguose — R. Nasvytienė.

Jaunimui — kalbėtojams, deklamuotojams, skaitytojams ar vaidintojams tai bus geras akstinas.

Rengėjų sukvieestas didesnis ruošiamasis komitetas jau veikia. Garbės nariais ir talkautojais stoji Bendruomenės, įstaigų, organizacijų atstovai bei pavieniai asmenys, kurių skaičius jau pasiekęs 22.

VLADAS BRAZIULIS

STASYS PILKA

Jiems nepriklausomybė...

Atkelta iš 1 psl.

pat sužinojo, kad Lietuva tenai turi ir savo diplomatinį atstovą, su kuriuo jam, be abejo, bus progos susitikti.

Netrukus buvo progos susitikti ir pasikalbėti ir su Tarptautinės Žmogaus Teisių Sąjungos pirmininku Roger N. Baldwin, kurio pasirašytas ir septyniolikos komisijos pirm. dr. Jha pasiūstas memorandumas prašė Jungtinės Tautos "nors tiek spaudimo" prieš Sovietų Sąjungą, kiek "jo talkoma Belgijai, Portuga-

lijai ir Prancūzijai."

Pasirodo, Baldwin jau iš anksčiau žinojo, kad Nukolonijinio komisija padės tą memorandumą į savo archyvą, bet jis sako:

— Iš jų rezoliucijų galima suprasti, jog tie kraštai neįeina į dabar nagrinėtų klausimų aptimtį, bet tikėkime, kad, kai užbaigs su vokiečių kolonijomis, tautų apsisprendimo klausimas iškilis taip, kad ir Pabaltijo kraštų klausimai bus svarstomi. Ir tai ne tik tokie, kaip Lietuva, Latvija ir Estija, kur jau visiškai aišku,

kad įvykdyta aneksija, bet ateis laikas Lenkijai, Čekoslovakijai, Vengrijai ir kt. kraštams, kur, kad ir esama atskirų valstybių vienybė, bet jos vistiek yra to paties bloko vergijoje.

— Reikia manyti, — kalbėjo Tarp. Žmogaus Teisių Sąjungos pirmininkas, — kad toji Nukolonijinio komisija su šia sesija savo gyvavimo nebaigs, ir jos kadenacija bus pratęsta, nes, kaip žinia, darbo šioje srityje yra.

O kalbant apie valstybinį dominavimą ant kitų tautų, tai čia ne tik Sovietų Sąjunga kalta, yra ir daugiau tautų, kurie politiškai, kultūriškai ir ekonomiškai stengiasi dominuoti ant kitų, — tęsė Baldwin, neminėdamas jų vardais. — Ir visiems ateis diena. Nesvarbu, kad iškart nelaimi to, ko sieki.

Svarbu pats principas, o jeigu principas teisingas, tai anksčiau ar vėliau įsiaiškins. Svarbu, kad jūsų žmonės nuolatos kovotų visais prieinamais būdais ir išnaudotų visas galimas progas.

Pabaigai Tarp. Žmogaus Teisių Sąjungos pirmininkas pasidomėjo Amerikoje ir Kanadoje gyvenančiais lietuviams.

Buvo maloniai nustebintas, sutikęs lietuvių korespondentę Jungtinėse Tautose, o dar labiau stebėjosi, kad tai ne vienintelė, kad dar ir kitas laikraštis savo nuolatinę korespondentę turi. Bet labiausiai nustebė, išgirdęs, kad lietuvių visose Amerikoje net 23 periodinius leidinius leidžia.

Neužmirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

1963 M. SAUSIO MĖN. IŠ SPAUDOS IŠEINA ORIGINALIAUSIA KNYGA, KOKIOS LIETUVIŲ KALBA DAR NEBUVO IŠLEISTA -

CINIKO PATARĖJAS

Illustravo dail. R. Bukauskas. Kieti viršeliai. Šios knygos spausdinama ribotas egz. skaičius ir spaudos kioskuose nebus pardavinėjama, tad rezervuokite ją sau dabar ir ją tikrai gausite, jeigu atsiųsite \$2.50 šiuo adresu:

M. ČAPKAUSKAS, 854 - 39th Ave., Lasalle, Montreal, Q. Canada.

ARGENTINOJE

Lietuvių dienos Berise

Seniai tiek daug publikos nebuvo Nemune, kaip rugp. 25 d., minint 53 metų sukaktį nuo Pietų Amerikos lietuvių draugijų veteranų — Nemuno Isteigimo. Pilnas Nemuno salionas, pasteniai ir balkonai.

Su Berisso lietuviams veteranais ir jaunimui dalyvavo bent šimtas Buenos Aires lietuvių, atvykusių A.L. Centro ir Susivienijimo specialiais Pullmanais ir privatiniais automobiliais.

Prie Nemuno namų plevė savo Lietuvos trispalvė ir Argentinos vėliava. Po Argentinos ir Lietuvos himnų, nemuną pasveikino SLA pirmininkas J. Stalloraitis, ALC pro-sekretorė mokytoja Sofija Kisieliūtė, Mindaugo pirm. Kazimieras, Pilka A.L. Balso red. K. Norkus.

Platesnį pranešimą perskaitė Brigita Brazdžiūnienė, pareikšdama, kad neturi būti "mes" ir "jūs," bet visi lietuvių privalo veikti kaip vienos lietuvių tautos sūnūs ir dukterys.

Nuotaikingą kalbą pasakė Nemuno pirm. Alfonsas J. Markus; A. L. Balso leidėjas Pranas Ožinskas, kuris padarė foto nuotraukas ir įamžino minėjimą filmon. Laiko vardu pasveikino jo red. kun. A. Steigvila. Programos pranešėju buvo parengimų komisijos sekretorius Ruben Desuk ir vicepirm. Rikardas Batvinis. Atsistojimu pagerbti mirusieji Nemuno kūrėjai ir veikiantieji veteranai.

JONINIŲ NAKTIS

Griausmingais plojimais publika sutiko ir įvairias scenas lydėjo A. L. Centro ansambliečius, tautiniais rūbais pasipuošusius. Nors Nemuno scena kiek mažoka, tačiau jaunimas, J. Wychlo akordeonu lydimas, žavingai pildė tautinių šokių ir dainų pynes. O vaidintojai Ona G. Ožinskienė, Antanas Misiūnas, Juozas Zoruba ir dainininkė Zuzana Valatkaitė, Laimutės rolėje pelnė nuolat pasikartojančių plojimų. Savo roles puikiai atliko Adelė — stud. G. Bukevičiūtė, Jonas — stud. A. Gronskis, Rūtelė — E. Kairytė ir Algis — L. Lemberis.

Didingai skambėjo A. L. Centro ansambliečių sugledotas ilgiausių Metų nemuniečiams, sustojusiai publikai pritariant.

DVI KOMEDIJOS

Hektoras Bražiūnas ir Ruben Desuk suvaidino komiška škičia vietine kalba "Pas dantistą," o Rikardas Griļauskas, Rikardas Batvinis, Robertas Kalibatas, Viktoras Daškus, Ruben Desuk, Radžiūnas ir Hektoras Bražiūnas iki ašarų publiką prijuokino, samdydami sargą numeriliui saugoti, pabaigoje "numireliui" atsikėlus, nušokinėdami nuo scenos į publiką.

NEMUNIEČIAI SPAUDOJE Didžiausias Buenos Aires

provincijos sostinė La Platos dienraštis El Dia 25.8.62, stambia antrašte — Una Benemerita Institucion Berisense La Sociedad Litwana Nemunas, Cumple 53 Anos. Gražioj propagandoj geram Argentinos lietuvių vardui suminėtos Nemuno pirmininko A. J. Markaus ir paskaitininkės Brigitos Brazdžiūnienės pavardės.

Dienraščio El Dia fotografas, specialiai atvykęs iš La Platos, nufotografavo minėjime dalyvavusių publiką, A.L. Balso leidėjas Pr. Ožinskas čia pat jam įteikė A.L. Centro ansambliečių fotografijas, kuriomis 27. 8 tapo papuoštos to dienraščio skiltys.

MINDAUGIEČIŲ PIETUS

Mindaugo draugijos per tvarkytose patalpose 26.8.62 įvyko pietūs, skaitlingai publikai dalyvaujant. Po kun. A. Steigvilos invokacijos, pietų metu kalbas pasakė pirm. Kazimieras Pilka, Palmira Bakanas, Garbės Svečias iš Brazilijos kun. prof. dr. Antanas Millus, sveikindamas vieningą Berisso lietuvių veikimą ir pabrėždamas, kad Brazilijos vidaus politikos įvykiai yra nelšvengtinai gyvenimo reiškiniai. Toliau, programos vedėjo pakviesti žodį tarė A. L. Balso red. K. Norkus, Laiko red. kun. A. Steigvila, to laikraščio adm. P. Gudelevičius, lietuvių draugas Jose Jordana, buvęs parlamento atstovas L. O. Sornio, buvęs Berisso Intendantas Eduardo Aschevi, A. L. Centro veikėjas Petras Bilevičius, P. Sakalauskas ir kt.

Savo žodžius parėmė piniginių aukomis, aukodami Mindaugo draugijai po \$1,000: Jonas Sudnius, Stasys Šulnys ir Kastanas Mikėlaitis. Po \$500 aukavo: Juozas Šulnis, inž. St. Babronis, Antanas Levanavičius, P. Bilevičius ir dar keli svečiai, kurių aukas paskelbs draugijos vadovybė.

Mindaugo parengime foto nuotraukas taipgi padarė A.L. Balso leidėjas Pr. Ožinskas, tos draugijos pirmininko Kazimiero Pilkos kvietimu. Tiek apie lietuvių dienas Berise.

P. Barauskas

J. Zabulionis iš Kanados persikėlė į JAV ir mano apsigyventi Chicagoje.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

STASIO PILKOS GASTROLĖ

CLEVELANDE

Pirmoji tokia gastrolė: Draminis rečitalis ir 40 metų pasišventimo meninio sukakties minėjimas.

Programoje dalyvauja dainininkė Aldona Stempužienė, pianistas St. Mozsi ir dialogų partnerė B. Nasvytienė.

Spalio 6 d. Lietuvių salėje

PRADŽIA 7 VAL. VAK.

Vėliau bus šokiai, grojant Neo - Lituany kapelai.
BUS BUFETAS.

BILIJETAI - DIRVOJE IR LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE. KAINOS NUO \$3.00 IKI \$1.50.

Moksleiviams - \$1.00. Rečitalio diena - nuo 6 val. vak. salės kasoje.

RENĖJAS - VL. BRAZIULIO VAD. DRAMOS STUDIJA

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Tėvynės mylėtojų d-jos seimas įvyks šiemet spalio 20 - 21 Lietuvos Auditorijoje, 3133 S. Halsted St., Chicagoje.

A. Markauskas, North Lake, Automatic Electric golfo klubo išrinktas pirmininku.

E. Keželiene, Lietuvos Dukterų d-jos ruošiamos rudens vakarienės metu bus meninės programos pranešėja.

St. Gostautas, rašytojas, anksčiau gyvenęs Kolumbijoje, dabar atvykęs studijų į JAV, lankėsi Chicagoje.

K. Alminas, dr. ir prof. iš Nebraskos, buvo atvykęs Chicago ir paskyrė \$1,000 maironinių metų Draugo poezijos premiją.

K. Abramavičius, vietoje mirusio kup. Linkaus, paskirtas šv. Kryžiaus parapijos klebonu.

L. ir R. Vedegiai rugsėjo 14 d. iš Argentinos atvyko į JAV ir apsigyveno Chicagoje pas E. ir B. Paliulionius.

St. Vaišvilienė, mokytoja, išvyko į Greenwich, Conn., Montessori mokyklą studijoms.

Kap. V. Ivonaitis-Fvans, švenčia 25 m. skraidymo American Airlines lėktuvais sukaktį.

Povilas Tautvaišas (kairėje), kuris neseniai gražiai pasirodė Chicagos "open" šachmatų pirmenybėse, kalbasi su dr. Petru Daužvardžiu. Dešinėje sėdi Tautvaišienė.

Edv. Šulaičio nuotrauka

A. Tamošaitis, dailininkas, su žmona atvyko į Chicago iš Kanados, atidaryti dailės parodą.

M. Kripkauskienė ir J. Vaznelis, solistai, koncertavo Windsor, Kanadoje su Dainavos ansambliu.

Vyčių choro šokių vakaras, įvyks spalio 6 d. 8 val. vak. Vyčių salėje.

R. Žemaitaitis ir K. Juškėno sutuoktuvės įvyko rugsėjo 15 d. Jungtuvės buvo Liet. Ev. Liuteronų Tėviškės bažnyčioje, o vaišės B. Pakšto svetainėje.

Chicagos apskr. Ralfo vakarienė įvyks š. m. lapkričio 17 dieną Jaunimo centre.

Dr. inž. R. Viskanta yra pakviestas į Purdue universitetą profesoriauti mechanikų inžinerijos fakultete.

Kultūrinis Alvido vakaras įvyko rugsėjo 15 d. Marquette parke dideliu pasisekimu.

A. Zukus, Ed. Mankus ir A. Valentine rugsėjo 22 - 23 d. d. buvo suruošę jurginų parodą Marquette parko Field house.

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suėjimams nemokamai
VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

Vaidos iš Onos ir Edvardo Šulaičių dukrelės Laimos-Marijos krikštynų pokylio, įvykusio jų namuose Cicero, Ill. rugsėjo 16 d. Prie vaišių stalo matomi (iš dešinės): R. Šarauskiene, J. Šarauskas, V. Kožukauskaitė, E. Gallevičiūtė, A. Namikienė, St. Pilka, D. Kasparienė, P. Dūda, A. Zailskas ir kt. Vaišėse dalyvavo apie 50 žmonių. E. Šulaitis yra Vienybės ir kitų laikraščių bendradarbis.

Kas nenori lituanistikos bakalauro?

V. ZALATORIUS

DIREKTORIUS SENAS
LITUANISTAS

Neakivaizdinio kuros direktorius yra D. Velička. Pagal įstatus, lektoriams gali būti asmenys, baigę aukštąjį mokslą su daktaro arba magistro laipsniu. Baigę Lietuvos ar kitų Europos kraštų universitetus turinčiais magistro laipsnį.

Visa medžiaga bus studentui siunčiama, kur jis begyventų. Paprastai lektorius užduos parašyti darbą kokia nors tema. Tokių darbų bendriname kurse reikia atlikti 8 per vieną semestrą.

Ir juokų nėra — kas dviejų iš eilės darbų neatlieka, "laikomas studijas nutraukusiu," pagal pradinis nuostatus. Kas gi čia dabar norės prarasti 25 dol., įmokėtus už semestrą? Rimtam reikalui esant, studentas gali būti atleistas nuo mokėjimo. Ne šiaurės Amerikos kontinente gyvenantiems semestro mokėtis yra 15 dol.

Gal didžiausia paguoda

naujesiems studentams, tai blogo pažymio nebuvimas. Rašomieji darbai vertinami patenkinamai, gerai arba labai gerai. Dvejeto visai nėra. Blogus darbus lektoriai visai ignoruoja ir liepia pakartoti.

PRIPAŽJSTA SVETIMAS
MOKYKLAS

Nekeršija Institutas ir amerikietiškomis mokykloms, nes pripažįsta jose išėjus psichologijos ir pedagogikos dalykus anų mokymų pažymiais.

Be tikrųjų studentų yra dar ir hospitantai, kurie pasirenka tik vieną ar kitą dalyką, ir laisvieji klausytojai, kurie turi išeiti visą kursą. Jie neturi vadovybės nustatyto minimalaus lituanistinio išsilavinimo.

Sekantis semestras prasideda vasario 1 d., ir registruotis dabar jau laikas. Informacijos ir programos galima gauti iš (ir prašymus siųsti) Pedagoginio lituanistikos instituto, 5620 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

"Lituanistinis analfabetizmas diena iš dienos auga," rašo Instituto vadovybė savo nuostatuose.

IŠ FONDŲ GAVO \$300
Tų priaugančių "sekretojų" reikalingumą ir Lietuvos fondo valdytojai turėjo galvoje, paskirdami iš pirmųjų fondo palūkanų 300 dol. neakivaizdiniam dėstyimui.

Be specialinio kurso, skirto išėjusiems vidurinių lituanistikos mokslų, yra dar ir bendrinis, trunkas dvejus metus. Abiejuose kursuose dėstomi trys pagrindiniai dalykai: lietuvių kalba, literatūra ir istorija. Pvz., specialinio kurso šeštame semestre bus aiškinaama naujausioji lietuvių literatūra okupuotoje Lietuvoje ir išeivijoje.

Bendrinio kurso istorijos skyriuje ketvirtame semestru bus nušviečiamas ir laikotarpis po II Pas. karo bei lietuvių gyvenimas tėvynėje ir užsieniuose. Tarp šio laikotarpio šaltinių yra ir B. Armonienės "Palik ašaras Maskvoje" angliškai parašyta knyga.

Nežlūrint prof. A. Salio pareiškimo, kad "tikro įnašo lietuvių kalbotyrai reikia laukti iš pačių lietuvių ir, būtent, Lietuvoje," Institutas visai nenaudoja pokario Lietuvos lituanistinės medžiagos, išskyrus prof. J. Balčikonio "Dabartinės lietuvių kalbos žodyną."

Mirė Pijus J. Ziurys

Š. m. rugsėjo 18 d. po sunkios ligos mirė Pijus J. Ziuris, Lietuvai Vaduoti Sąjungos buv. pirmininkas ir vienas iš veikiausių tautininkų veikėjų Amerikoje. Palaidotas rugsėjo 22 d. Clevelande. Plačiau apie P. J. Ziūrį kitame numeryje.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkelūnaitė. Senior Editor: Vytautas Sirvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

Atkelto iš 1 psl.

Vytautas Sirvydas

tada buvo mažai Vakarų Europai žinoma, tik ką išgyveno 3 metus vokiečių alsinančios okupacijos, jos šviesuomenė buvo išsklaidžiusi, nauja valstybė be finansų. Politikos vairą savaip sukeliøjė: pirma Voldemaras, po jo Sleževičius, galiausiai Purickis. Pagal St. Seimo priimtą planą, 1921 m. susidarė pastovi Užsienio Reikalų Ministerija. Tarp šaltinių savo įdomiam rašiniui prof. Senn mini Vyt. Sirvydo "Bronius Balutis: Jogyvenimas ir darbai," Bačiūno išleistą 1951 m. Sako: "This extremely interesting biography is perhaps the best single source on the Foreign Ministry in the years covered." Malonu girdėti tokius atsiliepimus, bet, turbūt, ne knygos autoriui ar leidėjui nuopelnai tenka. Jei jau dėl jų būtų kalba, tai jų daugiausia turi Bronius Balutis — Lietuvos epochinis diplomatas, kurio gyvenimas ir veikla tenka minimam laikotarpiui.

Manome, bešališkas kitatautis kada nors panašiai atsilieps, perskaitęs dr. B. Matulionio suredaguotą šiomis dienomis išėjusį veikalą "Generolo gydytojo Vlado Nagiaus Nagevičiaus gyvenimo ir darbų apžvalga" (leidėja Veronika Nagevičienė, spausdinta Seselių Immaculata, Putname, Conn.: kaina \$6). Dr. M. sako: Pats didysis gen. N. kūrinyje buvo Karo Muziejus Kaune. Įdomu, jis įkurtas tuo pat metu, kai susitvarkė Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerija (1921). Muziejus tapo mūsų tautai šventove. "Ją apnaikino naciai, visai sunaikino rusai bolševikai." Garbė leidėjams amžinesnio šiai šventovei paminklo — jos istorijos šaltinio! Leidinys, be to, pavaižduoja įdomų tauraus lietuvio gyvenimą. Mokslus ėjo carų imperijoje, bet širdyje nešiojosi Fraternitas Lithuanica idealus: išlaikyti lietuvių ir kelti tautinę kultūrą. Savo tikslų siekdamas, gen. Nagys buvo gydytojas, kariškis, veteranų globėjas, karo istorijos mylėtojas, muziejaus kūrėjas, archeologas, puikus ūkininkas ir Balty aplenkintos apylinkės atlietuvininkas. Amerikos lietuviai apgailestaus, kad veiksniai nerado jam darbingos vietos mūsų gyvenime, ir kad velionis (kaip žmona pasakoja) "pamažu įkrito į nevilį, išnyko noras ką visuomeniškai veikti." Raminosi knygas, ypač senus klasikų skaitydamas. Leidinyje įdomus skyrius — Remėjų Vardynas. Kiek daug mūsų triukšmingųjų piliečių pavardžių jame truksta! Tikimės, kad bent dabar patylomis knygą nusipirks ir tuo pagerbs atmintį netriukšmingo, bet darbingo lietuvio patrioto.

Mūsų rašytojai išėivijoje ne tuščiam rašo, o leidėjai ne bergždžiam leidžia. Juk išaus valanda, panaši tai, kuri atėjo lietuviško kraujo lašą turėjusiam garsiam rusų rašytojui Dostojevskui. Rašytojo Dienoraštyje 1877 m. lapk. jis rašė: "Atsimenu, išlaisvintas iš kalėjimo Sibire (1854 m.), puoliau skaityti viską, kas naujo literaturoje išėjo man besėdint. Skaičiau tartum vienu prisėdimu ir gaivinausi didelio malonumo įspūdžiu." Ir mūsų tauta, dabarties kalėjimo sargų socialistinio realizmo pančių atsikračiusi, džiugi gaivinsis didelio malonumo įspūdžiu, skaitydama, ką mes, dideliu vargu ir rūpeščiu parašėme ir išleidome. Tokiu būdu, kas dabar prenumeruoja Tysliavos DABAR, ar planuojamą su puikiais menininko Valiaus kūriniais-vaizdais Tava Nūson — deda plytelę mūsų tautos busimam didžiojo malonumo valandai!

DOKTRINOS

AL. Gimantas

Paskiausiu metu labai daug ir pakankamai taiklios pašaipos paleidžiama Kennedy, Rusk ir visos eilės jų patarėjų adresu dėl jų parodyto nesiorientavimo ar tikro pasimetimo Kubos atžvilgiu.

Esą, Washingtonas tūpčioja vietoje, nežino kokį sekanti žingsnį žengti. Be to, pastebimas mėtymasis, prieštaravimas pareiškimuose ir pan.

Atrodo, kad visa eilė tų priekaištų, bent mūsų, lietuvių, ir respublikonų opozicijos akimis žvelgiant, yra visiškai pagrįsti ir tikri.

Baltųjų Rūmų politikos kritikai tuoj pat primena Monroe doktriną ir klausia, ar ji jau yra mirusi, nebegalioja dabar? Ir čia, visiškai nenorint teisinti dabartinės amerikiečių vedamos politikos Kubos atžvilgiu, tenka tik pastebėti, kad visos aplinkybės yra labai dabar skirtingos nuo tų dienų, kada buvo paskelbta toji doktrina, neleidžianti svetimoms valstybėms kištis į šios hemisferos tautų reikalus.

Jei tada Europa buvo nuo Amerikos žemyno nutolusi keliolikos dienų ar savaitių kelione vandenynu, tai šiandien tas pats kelias sprausminiu lėktuvu sutrumpėjęs iki trečdaliao paros.

Pasikeitė ir pasaulinė geopolitinė, ekonominė padėtis. Galimas dalykas, kad J. F. K. turi ir kitų priežasčių, kurių veiklams nerodo ypatingų pastangų pažodžiui įgyvendinti tai, kas toje Monroe doktrinoje iškilmingai deklaruojama.

SOVIETINĖ BALTIJOS "DOKTRINA"

Dabar, persikelkime per Atlanto vandenynę, artėkime prie gimtosios Lietuvos sienų, prie Baltijos jūros.

Čia visados krinta mūsų visų pats didžiausias susirūpinimas, čia mūsų mintys, čia mūsų širdys. Žinios nėra džiuginančios. Rusai, dar nuo Petro Didžiojo laikų, iškalę langą į Vakarus, pasiekę Baltijos jūrą, visą laiką savąjį išlūgį veržlumą ar dar kitaip, į Baltijos jūrą, bent jau dalimi, o visą rytinį ir pietrytinį krantą ištiesai, tenori laikyti lyg savo vidaus ežerą, mažiausiai jaudindamiesi ar bent kiek atsižvelgdami į to regiono gyventojų, pirmoje eilėje estų, latvių, lietuvių, gyvybines teises.

Tautiečiai, turėję progos lankytis sovietinamoje Lietuvoje, irgi liudija, kad mūsų minėtos rusiškosios pretenzijos yra labai gerai žinomos, ir žmonės Lietuvoje baiminasi, jog eventualus bolševizmo žlugimas, dar nebūtinai turi Lietuvai atnešti išsilaisvinimą, nes sovietinis imperializmas tešvirs jau tik aiškesniu, rusiškuoju imperializmu, gl tarp tų dviejų pagrindinio skirtumo kaip ir ne esą.

Kartais tą savo norą jie deklaruoja lyg ir kiek užmaskuotai, o kartais ir visiškai atvirai. Ir ne tiek čia svarbu, ar ta jų norą, pretenzijas, vadinsime Petro ar Džugašvilio ar dar kitu vardu, doktrina ar dar kitaip, į Baltijos jūrą, bent jau dalimi, o visą rytinį ir pietrytinį krantą ištiesai, tenori laikyti lyg savo vidaus ežerą, mažiausiai jaudindamiesi ar bent kiek atsižvelgdami į to regiono gyventojų, pirmoje eilėje estų, latvių, lietuvių, gyvybines teises.

Tautiečiai, turėję progos lankytis sovietinamoje Lietuvoje, irgi liudija, kad mūsų minėtos rusiškosios pretenzijos yra labai gerai žinomos, ir žmonės Lietuvoje baiminasi, jog eventualus bolševizmo žlugimas, dar nebūtinai turi Lietuvai atnešti išsilaisvinimą, nes sovietinis imperializmas tešvirs jau tik aiškesniu, rusiškuoju imperializmu, gl tarp tų dviejų pagrindinio skirtumo kaip ir ne esą.

Mums rašo

Nors vėlai, bet geriau, negu niekad. Ir aš slunčiu auką vieną dolerį už priedą "New Yorkas-Vilnius ir atgal." Man labai įdomus aprašymas, nes Vilniuje teko man būti, nors neilgai, bet šis tas yra žinoma.

O ypatingai, tai tas Salamiankos kalmas, kuriam karo metu 1920 m. su lenkais kariuomenė man teko būti lauko užtvareje. Gyvenau pas ūkininką, kuris turėjo dukrą be rankos. Jo jau pavardę per ligą laiką pamiršau.

Linksmas kalmas smėlyne ir tie gražūs eglėnai, už kurių buvo gera slapukauti. Ten mūs šeštam pulkui teko sulaikyti stambi kontrabanda su cukreliu (sakariniu) ir žasų taukais, kuriuos gabenó į Lenkiją.

Dar turėjome dalinį gerą muzikantą su armonika, tai ir vakaruškas sudarydavom, smagiai pašokom su to kalmo panomis ir traukdavom dainą "Vilniaus

kalneliai, sveikiname jus." Tas viskas man įdomu iš to Jūs, Salomeja aprašymo, ačiū.

JUOZAS ŠČIUKA
New Britain, Conn.

Viename Vienybės numeryje V. Sirvydas, tarp kitko, neigiamai pasisakė prieš slapyvardžius mūsų spaudoje. Anot jo, "mes slapyvardžių nemėgstame, nes po jais slepiasi žemi darbai"...

Su tokiu tvirtinimu ne visai galima sutikti. Dar carinei Rusijai valdant Lietuvą ir mūsų spaudai atgavus laisvę, tuomet leidžiamuose laikraščiuose buvo daug anoniminių autorių, kurie dėl carinei valdžiai priešingų minčių ne be pagrindo bijojo persekiojimų.

Taipgi ir knygų autoriai naudojo pseudonimus, kurie vėliau liko nelyginant antroji autoriaus pavardė.

Ir nepriklausomoje Lietuvoje nemažai žurnalistų ar šiaip rašančių vartojo slapyvardžius.

Tautininkų valdymo laikais esant griežtai cenzūrai,

Kas žino, ar eiliniai Lietuvos žmonės tokias išvadas patys susidarė, ar jos skleidžiamos iš suinteresuotų valdančiųjų pusės. Tačiau viena beveik aišku, kad Lietuvos žmonės, kiek jie ten pajėgia ir turi sąlygas, sekdami pasaulio įvykius ir stebėdami, kad vis dažniau nesiskaitoma su mažųjų valstybių interesais, kad didžiosios galimybės pirmoje eilėje tesivalko tik savo reikalu gervės ir mažosios telieka tik nelygaus žaidimo dalyvėmis, neturi ypatingų optimistinių lūkesčių.

Esą, jei rusai (aišku, didelė tauta) šauks ir reikalaus, kad jiems turėti savoje kontroleje rytinį Baltijos jūros krantą yra būtynbė, kad tai yra jų saugumo klausimas, strateginė, karinė ir ūkinė būtynbė, ar Vakarai į tokį reikalavimą neatsižvelgs?

Čia yra didelis ir gilus klausimas, kurį atsakyti, aišku, neturime jokios galimybės. Bet, su tokiu problemas pastatymu, vis jau turėtume skaitytis, kaip su viena, iš visos eilės galimybių.

MAŽIEJI DIDŽIŲJŲ ŽAIDIME

Rusai yra pakankamai vikrūs pasaulinėje diplomatijoje. Stengiasi išnaudoti kiekvieną kablėlį ir tašką. Ne visada jiems tas pavysta, bet, neretai jie laimi.

Didžiosios jėgos yra pakankamai jautrios vienų kitoms strateginiams reikalavimams ir, nors ir derybų keliu, stengiasi rasti jėgą ir ne visiškai palankų išsprendimą, tai bent tokį kompromisą, kuris vis jau būtų priimtinas reikalaujančiai pusei.

Baugu, kad Pabaltijo valstybių likimas ateity gali būti sprendžiamas ne tų tautų gyventojų laisva valia ir norais, kiek teatsižvelgiant į didžiųjų kaimynų edrius apetitus. Beje, spaudoje teko skaityti, kad šiuo metu rusai Baltijos jūroje turi tokį gausų jūrų karo laivyną, kad jis net ir prie pačių geriausių norų negalėtų sutilpti Leningrado ir jo apylinkių vandens plotuose.

Ir tas laivynas, aišku, stiprinamas, statomi nauji jam uostai, pritaikomi esantieji, ne kur kitur, bet Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, lietuviškuose Rytprūsiose.

Sovietinė arba rusiškoji Baltijos jūros doktrina veikia, jos vykdymą budriai saugo raudonasis ginklas. Amerikiečiai savojoje įtakos sferoje kol kas dar toleruoja svetimųjų kišimąsi, dar ginklo nepakelia Monroe doktrinos vykdymui.

Ar, kartais, čia nebūtu bent mažo ryšio tarp Karibų ir Baltijos jūros problemų? Ar vieną dieną rusai nepasiūlys amerikiečiams nesirūpinti Baltijos jūros erdve, už tai žadėdami pasitraukimą iš Kubos? Juk koks tai būtų viliojantis ir "pigus" Kubos reikalo išsprendimas, kuriuo, tikriausiai, galėtų žavėtis labai daug amerikiečių.

Čia, žinoma, tik mūsų prielaida, spėjimas, bet ar tokiam spėjimui neturime pakankamai medžiagos ir duomenų? Tai būtų šukio — Taika bet kuria kaina! — praktiškas vykdymas kasdienybėje, gelbėjant senas ar naujas doktrinas, tepaisant didžiųjų interesų.

daugelis laikraščiuose vartoto slapyvardžius.

Pvz., vienas ministerijos tarnautojas parašė opoziciniam laikraščiui korespondenciją apie tarnautojus. Kitą dieną ministerio pavestas kanceliarijos viršininkas paskambino redaktoriui ir pareikalavo išduoti autorių. Redaktoriui atsisakius, pareikalavo faktų, ką redaktorius ir padarė. Tuo reikalas ir baigėsi.

Kas gi būtų, jei redakcija neišlaikytų žurnalistinės etikos reikalavimų ir išduotų rašinio autorių? Šis išlėktų iš tarnybos ir, neturėdamas iššų pragyvenimui, turėtų kito darbo ieškoti.

Tremties metu irgi ne viskas buvo tvarkoje. Tūlas laikraščio korespondentas už nemalonų faktų kėlimą buvo tiesiog šantažuojamas, net grasinantieji laiška jam buvo siunčiami, įspėjant, kad nerašinėty.

Ir čia laisvoje demokratinėje Amerikoje, kur spaudos ir žodžio laisvė garantuota Konstitucijos ir net prezidentas dažnai užgauliai ir nepelnytai kritikuojamas, pareiškusieji kritišką ar

Tęsiama 5 psl.

Amerikos specialistai Vilniuje

Lietuvos liaudies ūkio tarybos pirmininko pavaduotojas V. Kupčiūnas (priekyje, viduryje) priėmė Amerikos suvirinimo įrengimų specialistų delegaciją, kuriai vadovavo firmos "Arkos Korporacijos" prezidentas David Thomas. Svečiai, kurie Lietuvoje viešėjo Sovietų Sąjungos Ministrų Tarybos Valstybinio komiteto mokslinio tyrimo darbams koordinuoti kvietimu, ap-lankė Vilniaus elektros suvirinimo įrengimų gamyklą.

PRO DOMO SUA

Mūsų spaudoje retkar-
čiais kysteli "prajovų."
Anuosyk Naujienos, Kelei-
vis, Dirva ir Darbininkas
sutarė padžliauti redakcines
galvas lentynose ir apie
Vienybę spręsti, ne pagal
jos pareiškimus, bet pagal
tai, ką Laisvė sako: jei pa-
girda, tai, Hamleto žodžiais
"something (turi būti) rot-
ten in Denmark."

Dabar Darbininkas ir Ke-
leivis, tartum Čiurlionies
paveikslo du valdovai čiupin-
ėję žilbančią lietuvišką ba-
kužę, čiupinėja Sėjoj Cicėno
misterišką kolumbinį atra-
dimą, būk sovietų ambasa-
dos Kapočius, "be kitų,
izoliavo Vienybę."

Įdomus žodis izoliacija! Gegužyje Cicėnas braukė
karčią mea culpa ašarėlę:
Vargas-vargas man! Patmu
Naujienų nr. 112 — akyse
tamsu, rankos ima stirti, o
širdyje suplūdes liūdesys ir
gėla. Ir Naujienos persi-
spausdino Europos Lietuvio
straipsnį "Vilnius šiandien,
Manding, herezija įsimetė
ir čia. Vilniaus frontu pra-
laimiu visu frontu!"

Kitais žodžiais, visokių
jeremijadų Jeronimą nema-

loniai izoliavo Londono
Lietuvis, Chicagos Naujie-
nos (ir Brooklyno Darbinin-
kas, rašinį persispausdi-
nęs, ir mes, jį palankiai
komentavę.).

Izoliuoti galima atžaga-
reiviškai, pasiliekanč užpa-
kalyje kitų gyvenimo kelyje,
ir pažangietiška, prasiki-
šant pirmiems į ateitį.

Savo 77 metų kelyje Vie-
nybė išgyveno ne pirmos,
bet vis antros rūšies izolia-
cijos. Amerikos lietuvių is-
torija pasakoja, Vienybės
redaktorius kun. Burba sykį
sutarė su ideologiniu priešu
dr. Šliūpu nušalinti Boč-
kausko Saulės įtakas, su
lenkiškomis "cz" ir "sz"
raidėmis ir "pasakišku jo-
valu." Sauliečiai piestu tada
vienybinius taradaikiškai
izoliavo, bet šiandien ir jie
ir jų keliai laiko smilčių
užpustyti, nes visa spauda
eina Vienybės pasiimtuojų
keliu.

Štai, 1909 metai, Remda-
masi dr. Kudirkos pažūra,
kad "darbininkų" klausimas
ne vienų lietuvių nosimis
išsprendžiamas, be to, tiek
daug jų yra tautinio darbo,
Vienybė pasuko iš madingo-

belanko. Ir taip mūsų tarpu-
savė nesantaika tegali tik
priešui padėti. Taigi, volens
nolens suprantama, kodėl
nemaža rašančiųjų naudoja
slapyvardžius.

Vyt. Širvydas, savo rašinį
rašydamas, turbūt, šitos
aplinkybės neįvertino ir to-
dėl padarė klaidingų išvadų,
nes ne visi slapyvardžiai
slepia žemus darbus.

Lituanicus

ALBINAS MORKUS, ilges-
nį laiką dirbęs Naujienose ir
taip pat vedęs ALTo sekr.
dr. P. Grigaičio rašinę,
pastaruoju metu net du savo
beletristinius dalykus ats-
pausdino Lietuvoje.

Vienas — "Baltasis mies-
telis" — realistinis vaizde-
lis, kaip įvade apie autorių
sakoma, tilpo rugsėjo 8 d.
Tiesoje, o kitas, kaip rašo
Draugas savo Spaudos ir gy-
venimo skyriuje, pasiremda-
mas Literatūros ir Meno
laikraščio pranešimu, tilpo
Pergalės žurnalo nr. 9.

Pergalėje esanti tilpusi
Morkaus satyrinė apysaka
"Pabėgėlė". Esą, joje "au-
torius parodo vadinamųjų
vaduotojų degradaciją."

MUMS RAŠO:
iš 4 psl.

skirtingą nuomonę, kolloja-
mi, šmeižiami, net įtarinė-
jami esant svetimų valstybių
agentais ir t.t.

Tuo tarpu pamirštama,
kad jei Konstitucija garan-
tuoja spaudos laisvę, tai tas
laisvės naudojimas neturi
būti piktnaudojimas kito as-
mens niekinimui.

Netolerancija, kito asmens
nuomonės negerbimas rodo,
kad tūl asmens visiškai yra
nustoję lygsvaros ir elgiasi
taip, nelyginant jie gyventų
diktatūriname krašte ir,
savaip išsilaikindami spau-
dos laisvės sąvoką, jie nesil-
varžo su priemonėmis savo
veikloje prieš jiems nepa-
tinkamus asmenis ar įstai-
gas.

Turbūt, kad dėl to ir dau-
gelis naujųjų ateivių trau-
kiasi iš lietuviškos veiklos
ir bendravimo ir kartais net
keliasi gyventi pas svetim-
taučius, nes po sunkaus fizi-
nio darbo jie nori užstari-
nauti poilsio.

Rašę į laikraščius nustoja
rašę, o lankiusieji susirin-
kimus ir parengimus jau jų

VIENYBĖ. 1962 m. rugsėjo 28 d.

PASTABOS... V. Tysliavienė

Pasaulio muzikos centras

Naujosios New Yorko Filharmonijos salės atidarymas
Lincolno meno centre (Lincoln Center for the Perform-
ing Arts) praeitą sekmadienį, rugsėjo 23 d., ir tą vaka-
rą įvykęs pirmasis koncertas įrodė, kad šis didmiestis
tapo pasaulio muzikos centru.

New Yorko pavyzdžiu, panašūs meno centrai kurtasi
ir kituose JAV miestuose. Jeigu numatyti projektai bus
įvykdyti, tai ne tik New Yorkas, bet ir Amerika iškilis
kaip kultūringiausia valstybė pasaulyje.

Filharmonijos salė yra tik pirmas pastatas iš šešių:
iki 1964 metų bus užbaigta New Yorko valstybinio ir Vi-
vian Beaumont dramos teatro statyba, biblioteka ir mu-
ziejus; iki 1965 m. bus pastatyta naujoji Metropolitan
Operos salė, o 1966 m. Juilliard konservatorijos rūmai
su savo koncertinėmis salėmis.

Lincolno meno centro projektas kainuosiąs apie 142
milijonus dolerių ir ta milžiniška suma pinigų bus su-
kelta aukomis.

Nuo Vienybės koncerto iki New Yorko Filharmonijos

Praeitą sekmadienį triumfavo ne tik New Yorkas, su-
traukęs žymiausias valstybės pareigūnus, diplomatus,
kultūrininkus bei visuomenininkus, priešakyje su Ameri-
kos "First Lady" Jacqueline Kennedy. Triumfavo New

Leonard Bernstein diriguoja Symphony of the Air orkestrą vienos repetacijos metu
Carnegie Hall, New Yorke.
Vyt. Maželio nuotrauka

jo Penktasis Metais mūsų socializmo kelio į tautinį.
To meto izoliatoriai su-
kurstė Bagočiaus bylą prieš
Vienybę, skelbė boikotus ir
ties redakcija susirinkę
akimis "sverdavo," kaip
lengvėja paštan vežami
Vienybės maišai.

Socialistai, kurie 1914-
1940 tarpsniu atkakliu užsi-
spyrimu izoliavosi nuo bet
kokių žygių iškovoti Lietu-
vai nepriklausomybę ar pa-
dėti jai atsikurti, šiandien
vienį stipriausių ALTo šulų! Kitais
žodžiais, atsistojo jų
per 26 metus izoliuojamos
Vienybės pozicijose! O Vie-
nybė, poeto Tysliavos pa-
stangomis, šiandien vienas
puikiausių laikraščių!

Cicėnas nepagrindžia sa-
vo sprendimo, pagal kurį
būk Kapočius, "be kitų,
izoliavo Vienybę." Iššauk-
tas, tikimės paaiškinti. Ga-
lime, tačiau, būti tikri, kad
gyvenimas ir Amerikos lie-
tuvių istorija vėl visiems
įrodys, kad Vienybė nesil-
veka tautos užpakalyje, bet
vis eina pirmyn pažangos
keliu!

Vyt. Širvydas

* Kauno Politechnikos in-
stituto studentams Vydūno
alėjoje atidarytas naujas
penkių aukštų bendrabutis.
Jame apsigyveno apie 400
būsimųjų inžinierių.

Yorko Filharmonija, pradėdama 116-ąjį savo koncertų
sezoną, triumfavo ir jos dabartinis muzikos direktorius
ir vyr. dirigentas Leonard Bernstein.

Tai buvo tas pats Bernstein, kuris prieš 20 metų už
25 dol. honoraro, kaip akompaniatorius, dalyvavo viena-
me Vienybės metiniame koncerte Labor Lyceum salėje
Brooklyne.

Tėje Vienybės koncerto programoje dalyvavo
Florence Korsakaitė ir Anna Kaskas iš Metropolitan
Operos. Scenos užkulisyje Leonard Bernstein tada Kor-
sakaitė šnabzdėjo: "Atidžiai stebėk Anna Kaskas... Ji
yra tikrai didelė menininkė..."

To savo "lietuviškojo debiuto" Leonard Bernstein
niekad neužmiršo.

1956 m., kai Symphony of the Air vadovybė jį pakvie-
tė diriguoti to sezono koncertus Carnegie Hall, jis, kar-
tą atėjęs į rašinę, nustebino mane, paklauskdamas:

— Oką dabar veikia Anna Kaskas ir Florence Korsak?
Ar Jūs teberengiate tokius puikius lietuviškus koncer-
tus...?

Leonard Bernstein tikrai toli nukeliavo nuo to laiko,
kai jis Labor Lyceum salėje akompanavo mūsų daini-
ninkėms, ir praeitą sekmadienį dirigavo New Yorko Fil-
harmonijos orkestrą naujuose Filharmonijos rūmuose.
Programą pradėjęs Beethoveno ištrauka iš Misa So-
lemnės ir baigdamas Mahlerio simfonija, kurioje daly-
vavo solistai ir trys chorai, Bernstein, kaip dirigentas
įrodė savo muzikinį genijų.

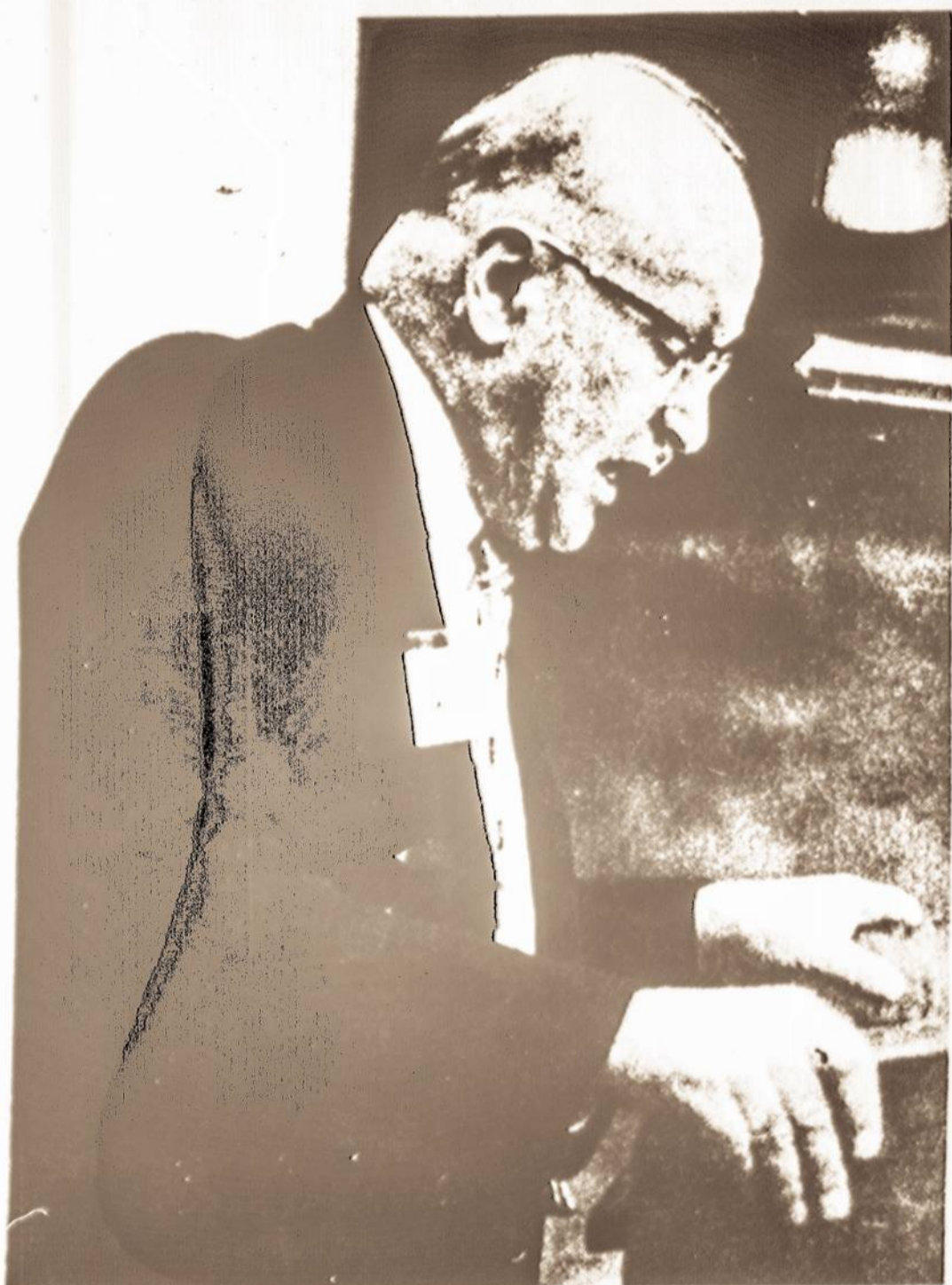
Stebint tas iškilmes Lincolno meno centre, nejučio-
mis skverbėsi mintis, ar šioje salėje, kada nors bus
lemta išgirsti lietuvių muzikų kūrybą?

Irena Stankūnaitė, neseniai baigusi Juilliard mokyklą, tos
mokyklos choro dirigento pakviesta sustiprinti sopranų gru-
pę, rugsėjo 23 d. dainavo iškilmingame New Yorko Filhar-
monijos salės atidaryme. Tai buvo vienintelė lietuvių, dalyva-
vusi to koncerto programoje. Spalio mėn. Stankūnaitė vėl
pradės tėti savo studijas. Juilliard mokykloje studijaus
vaidybą, svetimas kalbas - New Yorko kalbų institute, o lai-
są lavins pas operos mokytoją Claire Gelda.

Karo Muziejaus didysis generolo

DR. B. MATULIONIS

VI. Nagiaus-Nagelevičiaus kūrinys

Dr. B. Matulionis

KARO MUZIEJAUS IKŪRIMAS

Karo Muziejus Kaune buvo ypatingas muziejus. Jis buvo lietuvių tautos ne tik kultūrinis židinys, bet pamažu buvo virtęs tautos šventove. Nebuvo Lietuvoje kitos kultūrinės įstaigos, kuri būtų buvusi lietuvių taip gerai pažįstama, mėgiama ir gerbiama. Ir nebuvo Lietuvoje kitos kultūrinės įstaigos, kuri laisvos Lietuvos priešų būtų buvusi taip nekenčiama. Ir raudonieji Lietuvos okupantai rusai, ir rudieji vokiečiai naciai negalėjo Karo Muziejaus pakęsti, kadangi Karo Muziejus pačioje tautoje buvo virtęs tautos laisvės simboliu.

Patsai Karo Muziejaus pavadinimas, kas to Muziejaus nėra matęs, galėtų būti klaidinantis. Šis Muziejus nebuvo tik karo muziejus, kuris vaizduoja vien karo ginklų evoliuciją ir

buvusias kautynes karo laukuose. Karo Muziejus Kaune savo eksponatais vaizdavo didingą Lietuvos valstybės politinę ir kultūrinę praeitį; vaizdavo Lietuvos ir lietuvių tautos šimtmečiais trukusias kultūrinės, politinės ir ginklo kovas, ginant gimtojo krašto laisvę. Čia buvo parodyta lietuvių tautos laisvės kovų istorija; čia iš kiekvieno kampo lankytojiui bylojo gyva ir kovinga tautos laisvės dvasia. Šioje tautos praeities šventovėje lietuvis lankytojas pasisemdamas dvasinės stiprybės ir ryžto ginti savo laisvę. Lietuvos okupantams ši vieta buvo pavojinga, ir jie siekė tą mūsų šventovę sunaikinti, kad lengviau jiems būtų palaužti pavergtos lietuvių tautinį atsparumą.

Karo Muziejus Kaune yra gen. gyd. V. Nagiaus Nagevičiaus kūrinys. Pati šio Muziejaus idėja ir tos idėjos įvykdymas priklauso jam.

Karo Muziejus buvo pradėtas kurti 1921 m. ir tu pačių metų Vasario 16 d. atidarytas viešai lankyti.

To meto Lietuvos krašto apsaugos ministeris pulk. K. Žukas savo knygoje "Žvilgsnis į praeitį" taip aprašo Karo Muziejaus pradžią. Apie 1921 m. sausio mėn. 22 d. gen. Nagevičius padaręs jam pranešimą, kad reiktų steigti karo muziejų. Pulk. K. Žukas pritaręs gen. Nagevičiaus sumanymui ir pavedęs jam imtis to darbo. Tolimesnį pasikalbėjimą su gen. Nagevičium pulk. Žukas taip atpasakoja savo knygoj:

— Šitą garbingą pareigą aš priimu tik su viena sąlyga: jei Jūs iš savo pusės teiksite visokeriopą paramą. Muziejus turi būti ir bus atidarytas Vasario 16 dieną.

— Kuriais metais?

— Šiais!

— Pone generale, kaip Jūs tai padarysite, nes iki Vasario 16 liko nepilnos 4 savaitės?

— Tamstai paremiant, tai bus padaryta.

Toliau pulk. Žukas taip pasakoja: "Iš visų kariuomenės dalių buvo sutelkti įvairiausi specialistai: statėjai, šaltkalviai, dažytojai, stikliai, mūrininkai. Viskas turėjo būti daroma ko skubiausiai... Aš pats neturėjau ramybės nei dieną, nei naktį..."

Ir tikrai, nevisai po 4 savaičių įtempto darbo, 1921 metų Vasario 16 d., Karo Muziejus buvo atidarytas. Patį atidarymą pulk. Žukas taip pamini:

Ką tik išėjo iš spaudos dr. Balio Matulionio suredaguota knyga "Vladas Nagius-Nagevičius", nušviečianti ne tik gen. VI. Nagiaus-Nagevičiaus asmenį, bet ir pateikianti vertingos dokumentinės medžiagos apie tą laikotarpį, kuriame jisai gyveno ir darbavosi. Žemiau perspausdinama monumentalio leidinio redaktoriaus studija apie Karo Muziejų, vieną gen. Nagevičiaus veiklos paminklų. Tai tik viena dalis tos įdomios ir vertingos knygos. Joje rašo: Veronika Nagevičienė, Sofija Ozėlienė, U. Jauniškienė, gen. Stasys Raštikis, dr. VI. Ingelevičius, dr. J. Puzinas, Br. Tvarakūnas, dr. A. P. Mažeika ir kt.

Knyga gausiai iliustruota ir su dail. Vyt. Raulinaičio viršeliu, ir vinjetėmis, monegrama dail. VI. Stančikaitės-Abraitienės, spausdinta Putnamo Nekalto Prasidėjimo Seserų spaustuvėje. Ją išleido gen. Nagevičiaus žmona, kuri šiam kultūriniam savo vyro paminklui nepagailėjo savo lėšų ir ją platina žemiau savikainos, tardama: "Troškstu, kad šis paminklas - ši knyga - pasiektų visus tuos, kuriems brangus laisvosios Lietuvos atminimas". Knygos kaina \$6. Ją galima gauti pas redaktorių - dr. B. Matulionį, Wallum Lake, R. I., arba pas seseris: Immaculata Press, RFD 2, Putnam, Conn., arba pas Veroniką Nagius, 2281 Woodmere Drive, Cleveland 6, Ohio. Gen. Vladas Nagius-Nagevičius mirė 1954 metais Cleveland, Ohio.

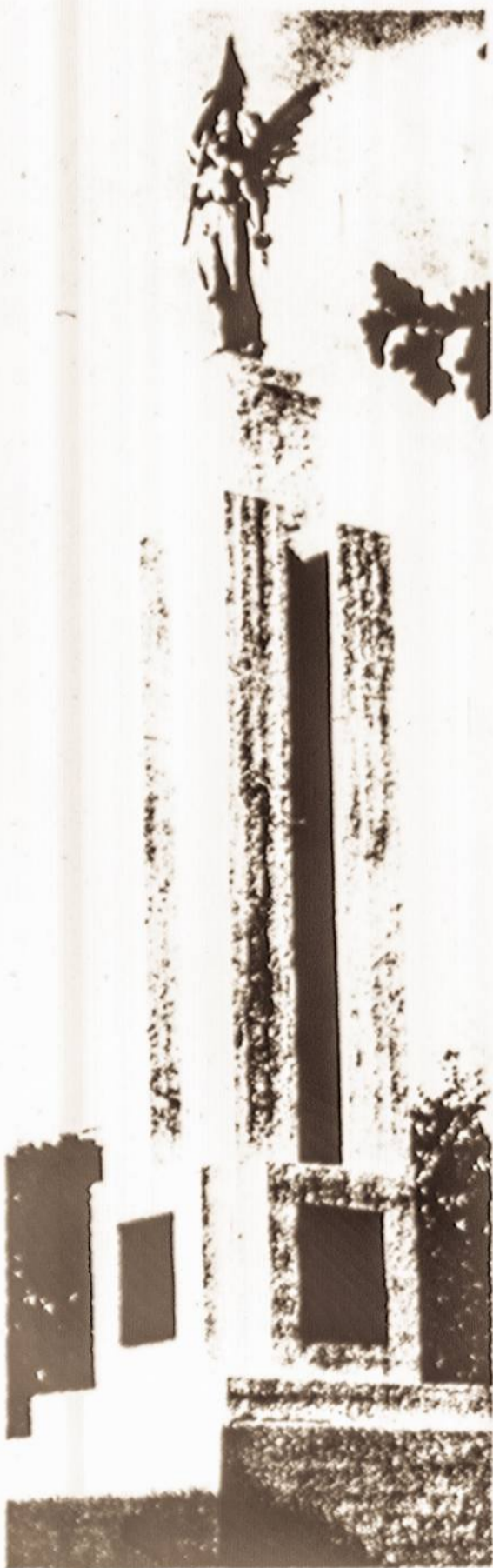
Vytauto Didžiojo Muziejus (Arch. V. Dubeneckis).

"Atidarė prezidentas, o pašventino kan. J. Tumas. Nors didelėje Muziejaus patalpoje eksponatų buvo neperdaugiausia, bet visi turėjome stebėtis, ką gali padaryti vienas žmogus per tokį trumpą laiką. Kiek čia buvo energijos įdėta, kiek galvota!"

Nuo atidarymo dienos, 1921 m. vasario mėn. 16, Karo Muziejus, gen. Nagevičiaus vadovaujamas, nesustodamas augo, turtėjo ir tobulėjo iki 1940 m. birželio mėn. 15 d., kai Lietuvą klasingai puolė ir pavergė komunistinė Rusija. Nuo tos dienos prasidėjo Karo Muziejaus naikinimas; tą griovimo

Veronika Baronaitė Nagevičienė. Vedybinė nuotrauka

Lietuvos Laisvės paminklas prie V. D. Karo Muziejaus

Brigados generolas gydytojas Vladas Nagius Nagevičius.

darbą rusas okupantas pabaigė tik antrosios okupacijos metu, būtent, po 1944 m., Karo Muziejų paversdamas savo propagandiniu įrankiu.

KARO MUZIEJUS SENAME MEDINIAME PASTATE

Kauno miestas iki I Pasaulinio karo rusų buvo laikomas paprastu provincijos miestu, buvo apleistas ir beveik neturėjo didesnių pastatų. Tad Karo Muziejui pradžioje teko paimti tokias patalpas, kokių buvo galima rasti rusų nualintame mieste. Tada Kauno miesto centre, prie elektros stoties, buvo didoka prekyvietė. Čia suvažiavę apylinkių ūkininkai ant arkliais pakinkytų vežimų prekiaudavo savo atsivežtais produktais. Ši aikštė buvo apleista, nešvari, purvina. Ji buvo tarp Donelaičio, Daukanto ir Maironio gatvių. Šioje didelėje aikštėje, jos vakarų dalyje, dar iš rusų laikų stovėjo 111 Dono kazokų pulko didelis lentinis pastatas — kazokų manežas arba pratimų jokykla. Šventadieniais šitame pastate rusų šventikas (popas) laikydavo rusų kariams pamaldas; todėl pastato gale buvo mūrinis bokštas su kupolu ir varpu — cerkvės ženklu. Vokiečiams 1915 m. užėmus Kauną, šis pastatas buvo panaudotas bulvių sandėliui, o pačioje Lietuvos nepriklausomybės pradžioje jame buvo laikomi kariuomenės transportiniai automobiliai. Suprantama, kad toksai pastatas netiko kuriamam Karo Muziejui, bet jis buvo paimtas, nes kito tinkamesnio anuo metu Kaune nebuvo.

Kiek sąlygos leido, pastatas buvo sutvarkytas: įdėtos grindys, pataisytas viduje ir pagražintas iš lauko pusės. Cerkvinio bokšto kupolas nugriautas ir pagal architekto V. Dubėneckio projektą buvo paaugštintas. Jam buvo duota Lietuvos pilių bokšto išvaizda. Senasis varpas paliktas atnaujintame bokšte, kad įtaisytas laikrodis galėtų garsiau išmušti valandas.

Muziejų atidarant, nebuvo tenai daug išstatytų daiktų. Ir nenuostabu: per tris su puse savaitių gen. Nagius turėjo ne tik sutvarkyti apleistą patalpą, bet ir Muziejui reikalingus daiktus (ekspوناتus) iš visur rinkti.

Nuo įsikūrimo dienos iki rusų okupacijos 1940 m. Karo Muziejus visą laiką buvo Krašto Apsaugos Ministerijos žinioje, visą laiką gen. Nagevičiaus tvarkomas ir prižiūrimas.

KARO MUZIEJAUS SODELIS

Pirmoji Karo Muziejaus patalpa, kaip jau minėta, buvo senas, skurdžios išvaizdos medinis pastatas. Prie šio pastato buvo apleista, netvarkoma prekyvietė, į kurią prekyviečių dienomis vis dar suvažiuodavo Kauno apylinkių ūkininkai, Gen. Nagevičiaus nuopelnas, kad jis, numatydamas Karo Muziejaus reikšmę, iš pat pradžios energingai pradėjo tvarkyti Muziejaus aplinką. Prijungęs nemažą sklypą prie Muziejaus patalpos, tą sklypą tuojau atitvėrė nuo prekyvietės ypatinga buvusios Kauno tvirtovės geležine tvora, kuri gerai tiko būsimam Muziejaus sodeliui. Reikia pastebėti, kad likusioji prekyvietė irgi nebuvo pamiršta: čia prekyviečiai buvo panaikinti, o visa aikštė paversta į pavyzdingai tvarkomą gėlyną; jos vardas irgi buvo pakeistas — pavadinta Vienybės aikšte.

VIENYBĖ, 1962 m. rugsėjo 28 d.

KARO MUZIEJAUS SODELIO PAMINKLAI IR TAUTINĖS RELIKVIJOS

Metams bėgant, Muziejus sodelis augo, turėjo paminklais, pasipuošė gausiais rožių krūmais. Vieni paminklai buvo skirti žuvusiems Laisvės kovotojams, kiti — tautos žadintojams, laisvės skelbėjams. Tų lietuvių širdžiai brangių paminklų dabar jau nebėra: rusas okupantas juos sunaikino; bet lietuvių tauta tų paminklų niekad nepamirš.

PAGERBIMO APEIGOS

Nuo tos dienos, kai Muziejaus sodelyje 1921 m. spalio mėn. 16 d. buvo atidengtas Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę, prasidėjo pagerbimo apeigos. Jas atlikdavo Lietuvos Laisvės kovų invalidai. Pirmieji Karo Muziejaus invalidai buvo: Antanas Sereika, Jonas Byla, Akimas Sazonovas, Jonas Janušis, Kazys Dobilas, Jurgis Pratkevičius, Jonas Karutis, Jurgis Petravičius, Antanas Jurelionis ir Jurgis Starkus. Pirmieji invalidų viršilos: J. Byla, A. Eigėlis, A. Sereika, J. Sarmontas, M. Kaušakys, Br. Tvarčūnas. Iš karo invalidų buvo sudaryta 10 žmonių garbės sargyba ir nedidelis dūdų orkestras. Apeigoms muziką sukūrė I Pėstininkų pulko kapelmeisteris J. Gudavičius, kuris vėliau suorganizavo karo invalidų orkestrą. Vėliau šiam orkestrui daug metų vadovavo muzikas E. Gailevičius.

Pagerbimo apeigos vykdavo kasdien 7 val. rytą ir saulei leidžiantis vakare. Apeigos prasidėdavo iškilmingu garbės sargybos maršu. Sargybos invalidai buvo kitas be rankos ar be kojos. Jie, juodomis uniformomis apsivilkę, su plieno šalmais, ant kurių žibėjo Vyčio kryžius, lėtu žingsniu, pasiremdami lazdomis, išeidavo iš Karo Muziejaus, orkestrui grojant maršą, ir išsirikiuodavo prie Paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę ir Nežinomojo kareivio kapo. Vakarinės apeigos vykdavo tokia tvarka: iš Muziejaus bokšto pasigirdus trimito garsams, garbės sargybos viršila komanduodavo: "Lietuvos valstybės vėliavą ginklu gerbk!" Orkestras grodavo

Himną. Po Himno būdavo antras komandavimas: "Vėliavas nuleisk!" Vėliavų nuleidimo metu buvo grojamas maršas. Visos trys vėliavos būdavo nuleidžiamos tuo pačiu metu: valstybinė — Muziejaus bokšte, tautinė — ant Muziejaus rūmų ir Vyčio kryžiaus — nuo atskiro stiebo prie Paminklo žuvusiems. Vėliavas nuleidus, būdavo trečias komandavimas: "Už žuvusius už Lietuvos laisvę maldai..." ir, iš Muziejaus bokšto pasigirdus trimitui, komanda baigiama žodžiais: "...kepures nušiuok!" Dabar ant Paminklo žuvusiems nušvisdavo kryžius ir prie Muziejaus senojo pastato (kol jis tebebuvo) parašas:

PER AMŽIUS BUDEJE,
LAISVE LAIMEJOM
PER AUKAS IR PASISVENTIMA.

Situo momentu orkestras grodavo giesmę "Marija, Marija". Apeigų atskiriems momentams pradėti ženklus duodavo trimitai iš Muziejaus bokšto. Panašios apeigos būdavo atliekamos ir kiekvieną rytą, vėliavas pakeliant.

LAISVĖS VARPAS

Amerikos Lietuvių Seimas Čikagoje 1919 metais nutarė iš sudėtų aukų nuliedinti varpą pagal Filadelfijoje esantį Amerikos Laisvės varpo pavyzdį ir jį, kaip Laisvės simbolį, padovanoti išsilavinusiai Lietuvai. Ši Amerikos lietuvių dovana, 1200 svarų sunkumo varpas, pasiekė Kauną 1922 m. sausio mėnesyje. Vienoje varpo pusėje buvo išlietas Vytis ir įrašas:

Lietuvių Seimas Amerikoje LIETUVAI, Čikagoje 1919 m. birželio 8—11 d.

Kitoje varpo pusėje buvo išliedinti Amerikos lietuvių dedikacijos žodžiai, parašyti B. K. Balučio, dabartinio mūsų atstovo Anglijoje:

O, SKAMBINK PER AMŽIUS
VAIKAMS LIETUVOS,
KAD LAISVĖS NEVERTAS,
KAS NEGINA JOS!

Šis varpas buvo įkeltas į Karo Muziejaus bokštą 1922 m., ir Vasario mėn. 16 d. kan. Juozas Tumas Vaižgantas jį pašventino; po pašventinimo pirmą kartą Laisvės varpu skambino seniausias aušrininkas inž. Petras Vileišis ir pirmasis Laisvės kovų invalidas Antanas Sereika.

Šis Laisvės varpas suskambėdavo tik ypatingais atsitikimais, kai būdavo vykdomi svarbių Lietuvos ar lietuvių tautos įvykių paminėjimai, kaip antai:

Nepriklausomybės paskelbimas, Steigiamojo Seimo susaukimas, mūsų ties Zalgiriu ir Širvintomis sukaktis, spaudos atgavimas, pirmosios mokyklos ar universiteto įsteigimas, baudžios panaikinimas ir panašūs kiti minėjimai.

Senasis Karo Muziejaus pastatas. Bokšte matyti Laisvės varpas.

D-ras Vl. Nagius Nagevičius tremtyje 1953 metais.

Vytauto Didžiojo statula jo vardo kapeloje. V. Grybo sk.

Dar dvi naujos bylos Lietuvoje

Neseniai nutesę spekuliantus ir kunigus, stačiusius Klaipėdos bažnyčią, dabar Lietuvos valdovai rengiasi dviem naujoms byloms.

Kaip iš Vilniaus pranešama, Kaune rugsėjo 26 d. prasidėjo, kaip komunistinė ELTA nurodo, "hitlerinės okupacijos metais veikusio pirmojo (13) policijos būdžiavimo batalijono dalyvių" byla.

Spalio 10 d. Vilniuje žadama pradėti ir antra byla — prieš antrojo (12) batalijono dalyvius.

Pirmojoje byloje minimos pavardės šių asmenų: Stasio Benziaus, Boleslovo Čirvinsko, Juozo Kopūsto, Leono Mačiaus, Prano Matuko, Jono Palubinsko, Alekso Raizio ir Klemenso Skabicko.

Antrojoje byloje pirmojoje eilėje minimas Antanas Impulevičius (to batalijono tariamas vadas), ir kiti devyni: Jonas Davalga, Bronius Gaizauskas, Zenonas Kemzūra, Juozas Knyrimas, Liudas Kolka, Jonas Stankaitis, Pranas Plaučiūnas, Povilas Tinteris ir Juozas Ūselis.

Iš anų pranešimų aiški, kad bent didžiuma kaltinamųjų yra sovietinio saugumo rankose, kad jų tardymas baigtas ir jų bylos pasiųstos nagrinėti į Aukščiausiąjį respublikos teismą.

Palikę net septyniolika vyrų nuošalyje, dabartiniai Lietuvos valdovai betgi labiausiai jaudinasi dėl vieno, būtent, dėl Antano Impulevičiaus, kuris yra Amerikoje, gyvena Philadelphijoje ir prie kurio jie negali prileiti.

The New York Times, bent kelis kartus rašydamas apie tą bylą (tada, kai jau buvo skelbiama, kad ji rengiama ir vėliau), minėjo, kad Sovietų Sąjunga reikalavo JAV Impulevičių išduoti. Dabar rugs. 17 d. tas pats New Yorko dienraštis pranešė apie Lietuvoje įvykusį kauniečių susirinkimą, kuriame priimtas atsisaukimas į Philadelphijos žmones, kad tie darytų spaudimą į JAV vyriausybę Impulevičių sugrąžinti į "tarybinio teismo rankas."

Vilniaus Tiesa tuo tarpu rugs. 14 d. laidojo smulkiai aprašę kauniečių "masmitingą," kuriame tasai atsisaukiamas į philadelphiečius priimtas.

Impulevičius pavaižduo-

Antanas Impulevičius, philadelphietis, kurio iš Amerikos reikalauja sovietai už tariamus nusikaltimus II Pas. karo metu Lietuvoje ir Gudijoje. Jis bus teisiamas už akių spalio 10 d. Vilniuje kartu su kitais devyniais vyrais. Amerikiečių spaudos pranešimais, Impulevičius pareiškęs, kad jisai esąs nekaltas, o visą sovietų akciją prieš jį jis vadina "sovietine propaganda".

tas kaip "žudikas," prieš kurį, kaip kauniečiai savo atsisaukime sako, "nublinksta viduramžių inkvizitorių ir Atilos siaubūnų kruvinieji nusikaltimai. Jisai kaltinamas dalyvavęs ar vadovavęs 50 tūkst. žmonių nužudyme Lietuvoje ir Gudijoje.

Kauniečiai apeliuoja į Philadelphijos gyventojų humaniškumą ir prašo "padaryti visa, ką galite, kad šis hitlerininkų talkininkas pagal veikiančius tarptautinius susitarimus būtų perduotas Tarybų Sąjungos valdžios organams..." Laiškas baigiamas fraze, kad "A. Impulevičiaus vieta — ne dorų filadelfiečių tarpe,

bet kaltinamųjų suole."

Tą "kreipimąsi" į Philadelphijos miesto gyventojus pasirašiusiųjų tarpe yra Z. Baltušnikas, Kauno Tiesos red., kanauninkas N. Čėsna, rašytojas J. Grušas, Kauno medicinos instituto dir. Z. Januškevičius, liaudies artistas J. Laučius, dail. D. Tarabildienė, gen. V. Vitkauskas, dail. A. Žmuidzinavičius ir visa eilė mažiau žinomų "nusi-pelnusių" veikėjų ir darbo pirmūnų.

Vienoje vietoje savo "kreipimeis" kauniečiai rašo: "Mums sunku suprasti, kodėl jūsų šalyje, jūsų mieste gauna prieglobstį tokie kariniai nusikaltėliai, kaip Ukmergės budelis Mečys Paškevičius, Panerių žudikas Stasys Žakevičius, Antanas Impulevičius ir kiti, kurie pabėgo į JAV nuo teisingo lietuvių tautos atpildo..."

Tai jau ne pirmas kartas, kai sovietai reikalauja, o paskui "laiskai" iš paskirų miestų žmonių, prašant tą ar kitą asmenį išduoti.

Bet dar nebuvo girdėti, kad Amerika kada nors tokius reikalavimus būtų patenkinusi. Todėl tenka manyti, kad panašiai įvyks ir dabar. Tik prisibijoma, kad kartais sovietų šnipai Impulevičiaus nepagrobty...

Newyorkečiai lietuviai, kurie asmeniškai pažįsta Antaną Impulevičių, abejoja sovietinių kaltinimų tikrumu. Jų tvirtinimu, tai tolimasni sovietų bandymai diskriminuoti ne tik Amerikoje įsikūrusius II Pas. karo pabėgėlius, bet kartu ir pačią Ameriką, kuri juos išleido.

Pats Impulevičius, kaip žinia, amerikiečių spaudai pakartotinai yra pareiškęs, kad kaltinimai neturi jokio pagrindo, o tėra sovietinė propaganda.

MAIRONIO METAIS

Lietuviško filmo reikalai

Maironio metal — lietuvių kultūros metal. Gerai, bet kai kurie šūkliai, net Tautos dainiaus paskleisti, po ilgą metų gali nustoti svarbos ar net būti netikslingi. Sakysime: "Pašma arklą, knygą, lyrą ir eisime Lietuvos keliu." Knyga ir lyra yra tvarkoje, bet arklai — jau per daug atgyvenęs įrankis, net ir perkeltine prasme.

Prof. Viktoras Biržiška surado gerą, tikslesnį, lietuviams naudingesnį pakaitalą: "Lietuvos kelias vispusiškias; tad, kaip šiandien įsitikinau, ir tokį šūkį galima iškelti: palmim knygą, filmą, lyrą ir eikim Lietuvos keliu!" (1959 metais).

Be abejo, galima kalbėti ne tik apie arklą, bet ir kitokius senovinius dalykus, ieškoti ar net surasti jiems sentimentalių žodžių. Ne vien senove mes, lietuvių tauta, gyva. Dabartis, svarbiausia Tautos ateltis turėtų mums labiausiai rūpėti. Ką, kaip minėsime po šimto metų nuo šių metų.

Žemės arimas naudingas dalykas. Jei ne su arklais, tai kitokiais įtaisais. Geras žemės išdirbimas reikalingas ištisos eilės kitokių įrankių, ne tik matikų, kaup-tukų, akėčių, drapakų ir t.t., bet trąšų, kruopščių rankų, gero laiko ir t. t.

Šiais laikais atrasta klek spartesnių, moderniškesnių dalykų sėjos paruošimui. Arklai jau atsilikę. Lėktu-

vais liejamos, beriamos trąšos, žolės, augmenija. Dirbtiniu lietuvi dauginami pasėliai. Purškimais jie ginami nuo parazitų. Afrikos negrai arklais tebekulčia savo lyseles tarp džunglių.

Ar čia jau kita tema? Bet kodėl grįžti tolimon, moderniška kartai neįdomion senovėn? Kodėl juos traukti muziejinių eksponatų link?

Kodėl nekalbama, nejudinama šioms laikams suprantamesniais išsireiškimais? Aple aiteit, kad ir kūrybine prasme, kalbant kažin ar naudinga minėti strėles,

ratelius, ratelius, molines, šiaudines bakužes. Taip lietuviškumam nepatrauksime savo jaunimo, visur matant automobilius, modernius įtaisus, raketas, televiziją, filmus.

Vienos garbingos, kultūrinės organizacijos vardu, penkių valdybos narių pasirašytu, spaudoje paskelbtame atsisaukime skaityme: "Maironio metais visa jėga atsi-gręžkime veidu į lietuvišką kultūrą: dėmesys lietuviškai knygai, dailininko paveikslui, lietuviui kompozitoriui." Ir toliau: "Ypatingas dėmesys

Agnė Paškevičienė, lyriniai-koloratūrinis sopranas, praėjusį pavasarį baigusi F. Kardellenės dainavimo studiją Montrealyje, Kanadoje.

KARDELIENĖS MUZIKOS STUDIJA

Rugsėjo 17 d. Montrealy pradėjo savo naujus mokslo metus piano ir dainavimo studija, kuriai vadovauja operos solistė Elzbieta Kardellenė jau 14 metus.

Šią studiją lanko tarp 20-25 mokinių. Studija nuo vidurio rugsėjo iki vidurio birželio veikia popietiniu metu nuo 4 val. iki 10 val. vakaro kasdien, išskyrus šventadienius.

Per tą metų eilę per sol. E. Kardellenės mokyklą yra praėjusių daug gerų dainininkų-solistų, būtent: V. Zemelytė, Stefa Mašalaitė, Kavaliūnaitė, Jonė Pauliūtė ir Agnė Paškevičienė.

E. Kardellenė yra baigusi Kauno konservatoriją su visais muzikos ir dainavimo mokytojams privalomais skyriais. Ji pagrindinai paruošia savo mokinius ir baigusios solistės apvaldo balsą, turi nušifruotas dikcijas, žodžių, visa, kas reikalinga dainininkui. Pianistai išėję iš Kardellenės studijos pereina konservatorijon į aukštesnius kursus, kur jie tobulinasi toliau.

Per tuos 14 metų Kardellenė lietuvių tarpe sparčiai yra pastūmėjusi muzikinę kultūros darbą. Jaunųjų studentų tarpe yra labai gabių mergaičių, kurios, jei dirbs atsidėjusios, bus puikios dainininkės.

Kl. Giedaugas

ALGIRDAS GUSTAITIS

Jaunimui. Jo jaugimas į lietuvišką kultūrą tebūnie mūsų visų gyvybinė pareiga."

O kur lietuviško filmo reikalai? Filmas yra labai svarbus kultūros reiškinys. Lietuviškas filmas jau turi savo istoriją. Kuklų. Gyvuoja kelios dešimtys metų. Kodėl norima jis slopinti, dusinti, užuomarin laikyti? Kodėl nenorima jam talkinti? Kodėl nesistengiama jis puoselėti? Kodėl neugdama savų filmuotojų? Kodėl nenumatoma padaryti lietuviško filmo šventės?

Nauji ir naudoti drabužiai

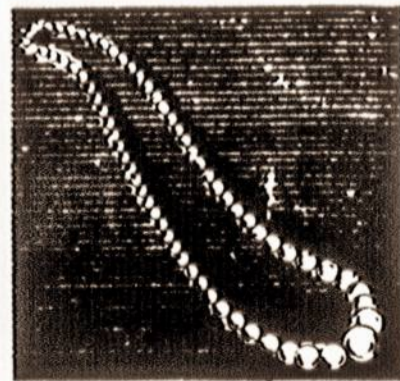
- Labai geri siuntimui į Europą
- Vyriški kostiumai (naudoti) nuo \$8.
- Vyriški kostiumai nauji nuo \$15.
- Vyriški paltai (naudoti) nuo \$8.
- Vyriški paltai - nauji - nuo \$15.
- Moteriški nauji paltai nuo \$7.
- Moteriški lietsarginiai paltai, nauji nuo \$6.90.
- Moterų suknelės (šilko ir vilnonės) nuo \$3.
- Vyriškos 100% vilnos kelnės (naudotos) \$4.

SZABADIE DE LUX USED CLOPHES

Atdara nuo pirmadienio iki šeštadienio nuo 10 - 7.

1575 3rd Ave. (88-89th St.) N. Y. C. Tel. TR 6-7460

GINTARAS Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarines dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD. 80-19 31st Avenue JACKSON HEIGHTS, N. Y. Tel. HA 9-5853

Pasiekiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Juozo Tysliavos

"DABAR" rinktinė

BUS IŠLEISTA 1962 M. LAPKRIČIO MĖN.

Kaina 10 dol.

Juozo Tysliavos "DABAR" rinktinę galima išigyti tik iš anksto užsisakius, prisijunčiant 10 dol. šiuo adresu: V. Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y.

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Visai nepajutomė, o jau šie metai artėja prie pabaigos: jau įžengiame į paskutinįjį jų ketvirtį. Dar neseniai grožėjomės vasara, naudojomės jos teikiama malonumais, o šiandien jau reikia stipriai dangstyti nuo žvarbaus vėjo ir stebėti, kaip nuo medžių dingsta lapai.

Kažkaip tokie gamtos vaizdų pasikeitimai daug malonumų nesuteikia, nes matome, kaip greitai viskas juda, keičiasi. Tokiomis dienomis labiau pagalvoji ir apie visus tuos reikalus, kurie arčiausia prie širdies yra.

Tarp šių reikalų arti mums stovi lietuvių sportinės problemos. Todėl nebereikalo jau beveik 13 metų vien tik čia Amerikoje teko jais rūpintis; džiaugtis pasisekimais, liūdėti dėl tamstų dėmelių.

Siemet mūsų sportininkai derliumi, deja, vėl negalime pasidžiaugti. Naujasis Faskas, susispietęs Clevelande, pernai mums daug žadėjo, jog atrodė, kad mūsų sportams ir visa galva paaugs. Bet, kas daug žada — maža duoda — teisingai liaudies išmintis sako. Žadėti vien tik, kad rinkimus laimėtum, nėra didelė dorybė, nors Amerikos politikoje jie labai madinga.

Šiais metais sukanka ketvirtis šimtmečio nuo Lietuvos krepšinininkų Europos pirmenybių laimėjimo. Prieš 5 metus Chicagoje su pasisekimu praėjo panašios sukakties (tada 20 metų) minėjimas. Ta proga įvykusios krepšinio žaidynės ir veteranų pasirodymas su-

traukė rekordinę žiūrovų minią. Buvo kalbama, kad bus pakartotas ir vėl bus sudaryta proga mūsų krepšinio veteranams, o taip pat ir sporto mėgėjams pagyventi gražiais prisiminimais. Tačiau iki šiol dar nieko apie minėjimą negirdėti... Krepšinio veteranų eilės retėja (nuo praėjusio minėjimo jų gretos apleido J. Jurgėla), o sporto entuziastų kūrybinė ugnelė ges-ta.

Liūdna, kada matai rudenį ne tik gamtoje, bet ir mūsų sportiniame gyvenime.

Šioje vietoje dažnokai parašome apie Chicago's Lituanicos futbolininkus. Gal dėl to, jog jie vieninteliai iš lietuvių Amerikoje dar daužo futbolą geriausios futbolo grietinėlės tarpe, žaisdami "major" divizijoje.

Rugsėjo pradžioje jie jau pradėjo II-ųjų pirmenybių ratą. Du pirmieji susitikimai baigėsi Lituanicos nenaudai: prieš Maroons pralaimėta 0:4, prieš Eagles 1:3. Tačiau trečiame, įvykusiame rugsėjo 23 d., lietuvių sukūle Hansą 4:2 ir sugriebė 2 brangius taškus. Po šios pergalės Lituanicai vėl atsirado daugiau galimybių išlikti "major" divizijoje, nors dar liko 4 susitikimai ir jų metu daug kas gali atsitikti. Lituanicai yra būtina įveikti Fortunos vienuolikę, kuri šiuo metu stovi paskutinėje vietoje lentelėje, o taip pat dar sugriebti kokį tašką ir prieš kitas komandas.

Žinoma, daug kas pareis ir nuo "pavojingoje zonoje" esančių komandų: Hansos ir

Algis Gustaitis, baigęs karinę prievolę, su žmona Rasa (buvusia Arūnaitė) grįžo į New Yorką. Jų vedybų metines paminėti ta proga Arūnų namuose Woodhavene įvyko pobūvis, kuriame dalyvavo svečių iš Bostono ir kt. Nuotraukoje (iš k. į d.) Gustaitienė, Šventoraitis, Vasiliauskas, Vizgirdienė, Andriušis, Stukas, Andriušienė, Stukas, Barauskai, Kunigėlienė.
V. Maželio nuotrauka

MAIRONIO MINĖJIMAS WATERBURYJE

Waterbury, Conn. — Maironio 100 metų gimimo sukačiškai paminėti akademija — koncertas įvyks sekmdienį, spalio 7 d. 3 val. po pietų Šv. Juozapo par. salėje.

Fortunos pasirodymo. Bet pagyvensime, pamatysime...

Birutė Zalagalnytė-Kalėdienė, vienintelė Lietuvos sportininkė buvusi pasaulio čempionė, paskutiniu metu neparodžiusi gerų pasiekimų, vėl savo ietimi pradžiugino sporto mėgėjus. Ji per Žalgirio lengvatletikos pirmenybes ietį numetė 53:62 m. ir atsistojė V III-je vietoje pasaulyje šį sezoną. Pažymėtina, jog dešimtuke (X-ja) yra kita lietuvaitė — A. Stančiūtė su 53,47 m. Pirmąja dešimtuke yra E. Ozolina (58,33 m.).

taitis padeklamuos Maironio kūrybos.

Waterburio ir apylinkės lietuviams kviečiami akademijoje — koncerte dalyvauti ir savo atsilankymu pagerbti tą didį mūsų tautos dainių bei atgimimo pranašą.

M.K.

Platinkite Vienybę!

John Birch

CAPTAIN, U. S. ARMY, served as Christian Missionary in China. Volunteered service with Flying Tigers. Intelligence Officer. Rescued U. S. Airmen behind enemy lines. One of first casualties of World War II. Killed in battle with Chinese Communists. In hallowed memory 17th Anniversary, August 25th.

BROOKLYN CHAPTERS

Send to:

John Birch Society Belmont 73, Mass.
(For literature)

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver

ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS RIKALAMS)

Gimtąjį kempelį prisimenant...

Senasis Trumpačių sodžius

Tęsinys

PRANAS NARVYDAS

Pagal paprotį į vestuves buvo prašomi visi kaimynai. Privažiuos svečių, jų namuose rūpindavosi ir kviesdavo kaimynai. Beveik visos vestuvės būdavo žiemos metu. Tai kur svečius dėti? Kaip tik tiko jaujos, šilnai prikūriant, Paardžius išklodavo kūliais, ir taip sutildavo nemaža svečių. Moteris į jaujas neleidavo, joms kaimynai surasdavo vietas kamarose.

Vestuvėms alaus privirdavo nemažai, nes paprastai vaisės trūkdavo apie penketą dienų.

Po savaitės būdavo sugrąžtai. Jaunoji atlankydavo tėvus, ir vėl puota, tačiau tai jau neturėdavo to vestuvinio smagumo.

Seniau būdavo įvairių papročių, kurie vėlesniais laikais pradėjo nykti. Kai mūsų kaimyno Buožiaus dukterė tekėjo, pabroliai sugalvojo piršlį melagį karti. Sako, jų seselę apgavusiai išpiršęs į vargelį...

Buvo nusivilę iš kūlio šiaudinės viršės, surišę piršlį virvėmis ir, užmovę šiaudine kepure, vedžiojo, mušdami, kad pasakytų, kur yra užslėpti pinigai. Gerokai prisitampę ir pinigų nesuradę, nutarė piršlį pakarti.

Nusivedė prie šulinio svirties; ir jau kilpą neriant ant kaklo, išbėgo jaunojai, kuri užmetė piršlį; gražų lininį rankšluostį. Taip piršlys buvo išgelbėtas.

Tame kieme, kur būdavo vestuvės, pargabandavo iš miško porą nemažų eglaičių ir iš abiejų pusių prie kiemo vartų egleles pastatė, gražiai išpuošdavo — dažniausiai obluotomis drožlėmis kurias nudažydavo įvairiomis spalvomis. Tai buvo daroma, kad atvykę gimines neklaidžiotų gatvė, bet, pamatę išpuoštus vartus, tikrai žinotų, kur vestuvinis kiemas.

Kaip jau minėjau, mūsų sodžiaus laukų ir krūmų dalys buvo pavadintos įvairiais vardais, apie kurių kilmę niekas nežinojo. Tai, girdi, tėvų senuoliu palikimas. Viena laukų alksnynė vadinosi Rūdyne. Mat, ten upelis išplaudavo geležies rūdą. Iš sodžiaus kelelis ėjo pro tą Rūdyne į Vaidminių dvarą ir vieškelį.

Tėvas pasakojo, kad, jam dar pusberniu esant, vyrai išjoję į Rūdyne arkliganėn. Supančioje arklus, paleido lankose ganytis. O patys, prisirinkę žagarų, susikūrė ugnį, ir pradėję pasakas pasakoti. Ir štai apie vidurnaktį pamatė, kai nepertoli apie vieną krūmą pradėjo bėginėti lyg zuikėlis. Taip bežiūrint, tas sutvėrimas pradėjo nepaprastai augti. Išaugo į kumeliuką ir pagaliau į aukštą žmogų — tik be galvos. Buvęs su jais šunelis ėmė urgžti nerimauti ir nuo žmonių niekur neiti. Vyrai sukilo. Mat, ta be galvos žmogysta pradėjo į juos artėti, o šieji nieko nelaukę pradėjo tuo keleliu sodžiaus link bėgti. O baidykle paskom, Bėgė be atodairos iki sodžiaugalį pasieke. Čia išdrįso atsiskukti

ir pažiūrėti. Šmėkla buvo susmukusi ir dingusi.

Arkliganiai tik dienai praausę arkliu nuėjė. Apžiūrėję vietą, kur ta šmėkla buvo kritusi, rado lyg rūdžių pabarstytą.

Nuo šių Rūdynių krūmai-alksnynai traukėsi apie pora kilometrų ruožu. Ėjo palei Vaidminių dvaro beržyną iki barono Franko miško. O kuo čia siauru ruožu iki leragių — bendru ganyklų. Į tą tolimą kampą atjodavo arkliu ganyti tik sekmadienių popiečiaus. Buvo per toli ir — svarbiausia — neįauku. Sakydavo, toje apylinkėje vaidendavosi. Laukus šventinant, tas užkampis buvo likęs nešventintas. Negi piktas dvasias vysi į svetimus laukus!

Būdavo pasakojama keistų nuotykių. Kartą mūsų sodžiaus Pranciulis išjojo raitas į Joniškį į Angelų Sargu atlaidus. Girdi, beveik buvo nieko negeres. Jau vakarop grįžtant namo, Šluostikiu Vištartas su šeima važiuoja pirmas vieškeliu, o jis raitas iš paskos. Viskas gerai sekėsi iki sodžiaus. Su Vištartu gražiai atsiskyres, ir jų laukų keiliuką per Vaidminių dvaro beržyno kampa įjojęs į savo laukų alksnynus. Jau visai sumtemo. Pradėjo smulkutis lietus krapinti. O jis iš tų alksnynų niekaip negalys išjoti, ir gana. Pavargęs tiek pats ir tiek arklys. Todėl nusėdęs nuo arklio supančioj, o pats, atsisėmęs į alksnį, užsnūdo. Kaip prabūdęs, jau buvo gerokai diena praaususi. Žiūri, kad supančiojės ne arkli, o du alksnelius ir prie jų sau betuoplas. Sako, jei, ten ne velnio būta, tai mano vardas ne Pranciulis!

Žinoma, potokių "įvykių" kas ten naktimis norės arklus ganyti?

Kiekvienas ūkininkas turėjo jaują. Kada ateldavo tamsios rudens naktys, šeštadienio vakarais sodžiaus vyrai susirinkdavo naktynėi. Tai buvo visokių žinių šaltinis ir visokių nuotykių pasipaskotą.

Visos tos pasakos apie velnius, laumes, altvarus ir raganas buvo taip vaizdžiai perduodamos, kad ir nenorėdamas, turėjai tikėti. Mat, pasakotojas tvirtino, arba tai jam pačiam tai atsitiko ar labai patikimui kaimynui.

Penki mūsų sodžiaus ūkininkai turėjo pirtis, ir susidėję jas pasimaitydami kas šeštadienį kūrendavo. Eidavo praustis vakarais. Pirmiau vyrai, o paskul moterys.

Pirtys labai primityvios, tik jau gerokai vėliau pradėjo tobulinti, kūrenant dūmai per dūmtraukį išeidavo lauk. Pirmiau būdavo dūmai tik įkaitintų krosnies akmenų išstumiami lauk.

Pavasario laiku vos beržų lapams išskleidus, eidavo ne į beržyną vantų laužti. Parsinešę ar parsivežę vežima lapuotų beržo šakučių, rišdavo į šluoteles — vantas ir kabindavom į pastoges poromis, kur jos sudžiūdavo ir prabūdavo keletą metų. B. d.

SPAUDOS SKILTYSE

JAV pareiškia savo ryžtą visomis tinkamomis priemonėmis, net pavartojant ginklą, neleisti marksistinė-leninistinei Kubos santvarkai, smurtu ar jėgos grasa agresyviai ar vidaus grėžimu išsipėsti bet kuriame kitame šio žemyno krašte.

JAV Kongreso priimtosių rezoliucijų

Politinė įtampa Rytų Europoje auga. Lenkijoje diktatūra ragais susirėmė su Bažnyčia dėl mokyklų (nori paskutines katalikiškas uždaryti; 100,000 maldininkų susirinko Čenstakavoje protestuoti; diktatūra nedavė vizos Austrijos kardinolui atvykti). Čekoslovakijoje prez. Novotnui, matyt, nevyksta išspresti atsiradusiu politinių ir ekonominių galvosūkių. Bulgarijoje komunistai turėjo prismaugti protesto bangą prieš maisto pabrangimą. Vengrijoje Kadaras stipriai šluoja stalininkus iš partijos (nušalino 25 ir buvusį diktatorių Rakosį). Jis pareiškė: Komunistai turi tarnauti, ne ponauti! Viena įtampos priežasčių, aišku, Chruščėvo nuvertinimas Stalino: stalininkai Rytų Europoje nenori būti nuverčiami. Kita priežastis — tai keblumai su maistu, kurie diktatūroms visur akis bado, išskyrus Lenkiją.

East Europe žurnalas (rugs. nr.)

Kuba nemaloni širšė pašonėje, bet vargu kada nors pasidarys aiškus tikras pavojus Amerikai. Todėl mums teprivalu visu dėmesiu įvykius ten sekti ir būti pasiruošusiems visokiems atvejams, vis nepamirštant, kad didžiausias pavojus mums ne Kuboje, bet kitur.

Walter Lippmann, New York Herald Tribune

Maskvos Izviestijų pirmame puslapyje 69 metų kolchozinkės Nadeždos (Vilties) atsisaukimas; Kolchozinkai, turėkite sąžinę, atlikite pareigą tėvynei! Sūkis pabrėžia diktatūros nesugebėjimą išspresti žemės ūkio negalavimus. Užslenyje rimtai manyta, kad paskutinis diktatorių posėdis Maskvoje nušalinsias visą sistemą. To neįvyko. Chruščėvas tik pakėlė pleni ir mėšai kainas, manydamas tuo suteikti kolchozinkams pridėtinį rūkstantį mil. rublių pajamų (tai būtų 20% daugiau viso jų 1953 m. pajamų). Pastaryjų trejų metų (1959-1961) derliai toll gražu neprilygo 1958 metų 141 mil. tonų. Sunku laukti, kad 1965 m. bus pasiekta Chruščėvo norimi 180 mil. tonų. Rusai nesimoko iš lenkų: šie kolchozų nebeturi ir nebeturi vargo su maistu.

The Montreal Gazette

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Albert F. Peters (Petrauskas)

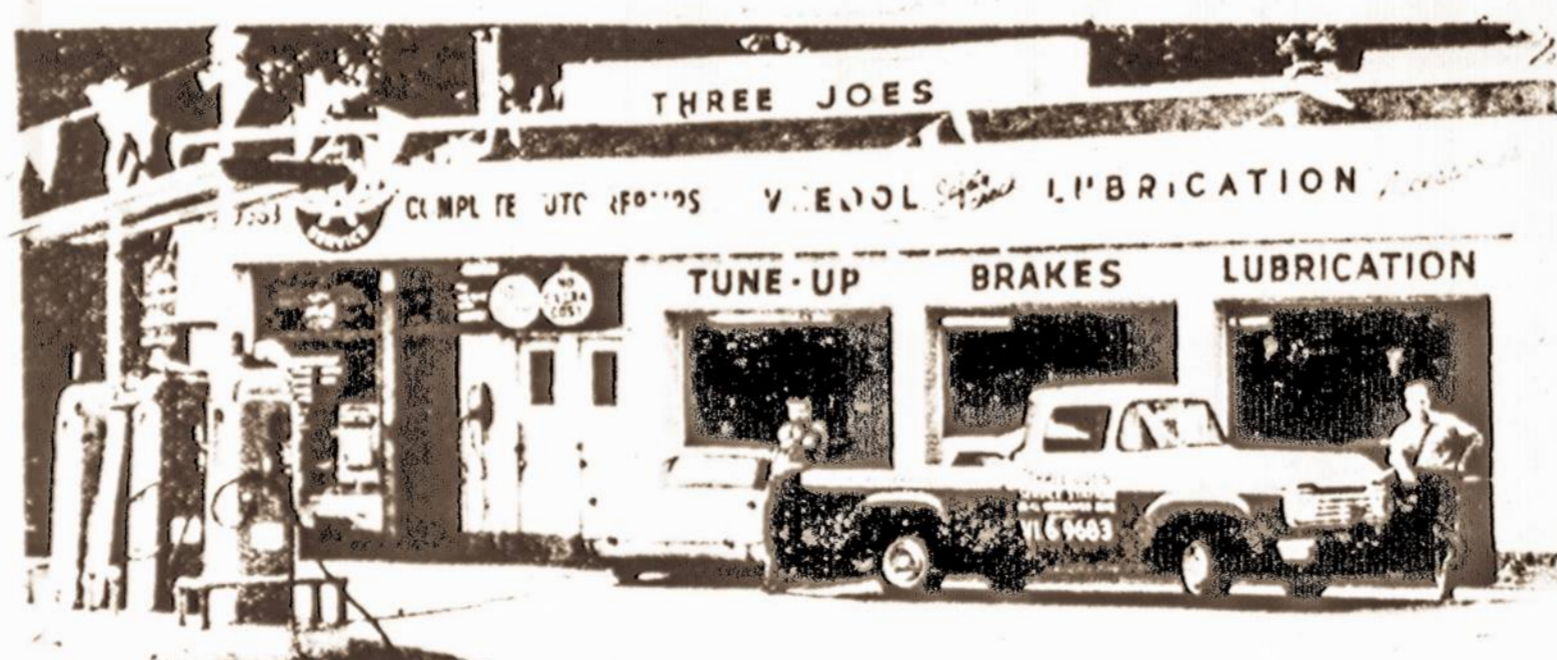
Park Hill Realty

Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.

TELEFONAS: Virginia 3-1477

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

Hippokratas - medicinos tėvas

DR. A. GRIGAITIS

Viename iš paveikslų, išstatytų Brooklyno vaistinių languose, matote beveik nuplikusį senelį su žilais ūsais, be barzdos, užsivilkusį mėlyną "jupą," tiriantį jaunuolį.

Tai — Hippokratas, didysis graikų gydytojas, gyvenęs penktame šimtmety prieš Kristų ir užsitarnavęs medicinos tėvo vardą. Jo raškėtam veide matyti švelnumas, mellė ligoniui. Šalia jaunuolio motina, o jos veide susirūpinimas ir laukimas gydytojo sprendimo dėl jos sūnaus sveikatos.

Per tūkstančius metų Hippokrato vardas minimas medicinos istorijoje.

Medicina senovėje aukščiausia pakilo Graikijoje 500 prieš K. ir 500 m. po Kristaus gim.

Nežiūrint į Asklepijaus kultą, tų laikų gydytojas išvadinamo supernaturalizmo perėjo į gamtos ir mokslo vėžes, ir tada pradėjo naudoti grynai praktinio gydymo metodus. Medicina tapo mokslas ir išsilaisvino iš "mirtinių" religinių varžtų bei burtininkų. Medicinoje atsirado naujų terminų ir jie buvo skolinami iš graikų kalbos.

Graikijos gydytojas jau buvo profesijos žmogus, bet ne koks dvasininkas. Jis buvo profesinio išsilavinimo. Atsiranda ligonio klinikiniai tyrimai, stebėjimai ir t. t.

Ir garsiausias tų laikų medicinos reformatorius buvo Hippokratas, Periklo, Sofoklo, Sokrato amžininkas. Jisai medicinos tėvas ir per porą tūkstančių metų jiems lygaus neatsirado.

Maža žinių apie Hippokrato gyvenimą. Jis gimė apie 466 m. prieš Kristų mažoje Egėjaus jūros saloje. Hippokratas pradėjo studijuoti mediciną savo gimtinėje, vėliau tobulinti Cupidus, Thasos, Thesalijos mokyklose.

Sakoma, jog jis lankėsi Egipte, Lidijoje ir kt. susipažinti su tų kraštų medicina.

Apkeliavo daugelį Graikijos miestų, teikė ligoniams pagalbą ir rinko mediciniškas žinias. Po visą Graikiją sklido gandas apie garsųjį gydytoją.

Aristotelis ir Platonas liudija, jog Hippokratas buvo tais laikais garsus žmogus. Mirė būdamas 99 m. amžiaus — 367 m. prieš Kristu Larissoje, netoli Thesalijos.

Mirus Hippokratui, apie jį buvo sukurtos ištisos legendos.

Hippokratas paliko keletą traktatų apie mediciną: gydymo uždaviniai ir siekiai, apie orą bei vandenį, apie epidemines ligas, apie dietą prieš staigių susirgimų, kaulų

Hippokratas

lūžimą ir tt. Bendrai, jis savo raštuose palietė visas tų laikų medicinos sritis. Mediciną jis laikė menu. Esą, gydytojas savo profesijai turi turėti pašaukimą. Jis mokė: tyrimas yra gydytojo žinojimo pagrindas. Liga yra kūno natūralių jėgų kova su ligos kenkėjais. Gydytojo pareiga padėti šioj kovoje. Gydytojo lavinime svarbų vaidmenį turi ligonio tyrimas, ligos eigos stebėjimas.

Norint orientuotis ligotam organizme, reikia pažinti sveiką organizmą, jo sudėtį, jo organų veikimą.

Hippokrato amžiuje, tų laikų tikėjimas draudė mirusio žmogaus kūna piaustyti. Tyrimams liko sužeidimai, lūžimai, gyvuliai.

Hippokrato manymu, žmogaus kraują sudaro keturių rūšių syvai — atitinkamoje proporcijoje. Šių syvų nukrypimai sukelia ligas. Be to, ligų priežastim, jo nuomone, yra klimatas, temperatūros kitimas, nesveikas vanduo, nesveikas dirvožemis, ypač jo išgaravimai, išgaravimai iš balų (miazmai). Kartais vaikas gimsta ligotas — paveldėjimo paseka.

Karštingė, Hippokrato manymu, turi tris stadijas. Pirmoji — įvyksta dėl kūno syvų sutrikimo, kurs sukella temperatūros dėka kraujo syvai pereina į kitas formas, kraujas gali virsti pūliais. Ta antroji ligos stadija. Trečioji — kada organizmas sugedusius syvus išmeta laukan. Tai ligos krizė.

Hippokrato nuomone, kiekvienas organizmas gimdamas turi jėgų reguliuoti syvų tvarkingą sąstatą. Šios jėgos — Physis, t. y., natūra — gamta.

Diagnozei, t. y., ligai nustatyti Hippokratas sakė, jog reikia ne tik stebėti ligos reiškinius, bet reikia ligoni smulkiai apžiūrėti, apčiupinėti, išklausti ligonio plaučius, širdį. Reikia stebėti veido išraišką, odą, plaukus, nagus, pirštus, šlapimą, prakaitą, skreplius, nosį.

Dar ir dabar medicinoje likęs terminas: "Facies Hippocratica" — Hippokrato veido išraiška prie tam tikrų ligų. Nosies galas — akys, ausys, kaktos oda, veido odos spalva turi prognostinės reikšmės, t. y., galima spėti apie ligonio likimą! Jei skrepliai skęsta jūros vandeny — blogas ženklas. Iki šiol "succussio Hippocratica", t. y., ligonį lankstant ir klausant krūtinę galima nustatyti skyrčių atsiradimą tarp plaučių plėvių lapų, vartojama medicinoje.

Hippokratas tvirtino, jog organizmas patsai save gydo. Gydytojo pareiga organizmui padėti. Bet, Hippokratas perspėjo: Nepakenk! Gydymą Hippokratas dalina į dvi grupes.

Pirmajai grupei, priklausio: dieta, judėjimas, vonios, mankšta. Toliau eina išvėmimai, vidurių liuosavimas, kraujo nuleidimas.

Hippokratas turėjo galvoje ir simptomatinį gydymą, "contraria contrariis" — kovą su ligos reiškiniais priešingais būdais: kur prisipildė — ištuštink, kur sukietėjo — išminkštink.

Antra grupė: vaistingosios žolės, chemikalai, prišutiniai, kompresai, įtrynimai, pleisteriai, žvakutės ir t. t.

Hippokratas sakydavo —

KURIA NAUJA OPERA

Vytautas Paltanavičius, jaunosios muzikų kartos atstovas, su libreto autorium K. Šilgaliu Vilniuje kuria naują operą, kurios vardas bus "Žmogui reikia meilės."

Akademiame operos ir baletų teatre įvyksiamos operos aptarime dalyvavo kompozitoriai B. Dvarionas, V. Barkauskas, V. Barkauskas, V. Baumilas, V. Laurušas, J. Brašinskas, rašytojai — A. Baltakis, V. Bložė ir E. Matuzevičius.

Kalbėjusieji nurodė, kad operos libreto tema įdomi, aktuali, liečianti šių dienų gyvenimą.

K. Šilgalis papasakojo, kad kompozitorių ir jį patį sudominusi J. Marcinkevičiaus apysaka "Pušis, kuri juokiasi." Ir kai kurie šios apysakos motyvai busia panaudoti šioje operoje.

* Lietuvos valstybinis dainų ir šokių liaudies ansamblis, rudenį pradėjęs savo naują darbo sezoną, šiuo metu rengiasi savo naujam koncertui, kuris bus iš viso 3,000-asis. Koncertas įvyks Kauno halėje.

Ateinantiems metams ansambliečiai ruošia naują programą, kuri bus dviejų dalių — repertacinė ir gastrolinė.

Šokių vadovas Juozas Lingys yra numatęs perdirbti kai kuriuos savo sukurtus šokius.

Galvojama taip pat apie tautinių drabužių stilizavimą, naujų spalvų ieškojimą.

* Vilniaus radijo ir televizijos komitetas kartu su Rašytojų sąjunga buvo paskelbęs konkursą radijo pjesėms parašyti. Konkurso laikas turėjo baigtis rugs. 1 d., bet, kaip rašoma Vilniuje išeinančiame laikraštyje Literatūra ir Menas, tegavus vos 10 kūrinių, konkurso laikas pratęstas iki lapkr. 1 d. Skiriamos trys premijos — 500, 350 ir 250 rb.

AUKŠČIAUSIA BANKO RATA

TAUPOMŲ SASKAITŲ IŠMOKAMA DABAR

4 1/4 %

1 METUS

SKELBIAMA GALUTINĖ VELIAUSIA DIVIDENDŲ RATA

už metų ketvirtį, pasibaigusį 1962 m. rugsėjo 30 d.

3 3/4% metinių reguliarių dividendų, plus 1/2% metinių specialių dividendų už pinigus, tebe laikomus banke nuo 1961 m. liepos 17 d., pradedant nuo \$10 iki \$30,000 vienam asmeniui ir iki \$60,000 dviem asmenim.

Bažnyčios ar kavitatyvinių organizacijų pinigai iki \$100,000 sumos gauna 4 1/2% per metus (3 3/4% reguliarių plus 1/2% specialių dividendų vienerių metų pinigų laikyme), o už sumas per \$100,000 duodama 4% (3 3/4% reguliarių plus 1/4% specialių dividendų vienerių metų pinigų laikyme).

PINIGAI DEPOZITUOTI IKI SPALIO 15
UŽDIRBA DIVIDENDUS NUO SPALIO 1

paskui nuo depozito dienos
KAS METŲ KETVIRTI

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860

TELEPHONE PResident 3-7000 FOR INFORMATION

Eastern Parkway Office:
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave
Brooklyn, N. Y.

Broadway Office:
135 Broadway at Bedford Ave
Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office:
Hicksville Road and Jerusalem Avenue
opposite Holiday Park Shopping Center
Massapequa, N. Y.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISHUNAI

Įvairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes stundčiame ir per paštą

Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.

Telephone: TWining 4-8087

VIENYBĖ

Kan. dr. J. R. Končius, Balfo pirmininkas, rugsėjo 30 d. kalbės Pittsburghe šv. Kazimiero par. salėje įvykstančiame balfininkų susirinkime. Jisai papasakos ir apie savo kelionę į Europą bei vargę esančių lietuvių gyvenimą.

Dr. Jonas Algirdas Valiūnas iš Illinois valstybės, rugsėjo pradžioje, JAV Valstybės Departamento kviečiamas, išvyko į Alžyrą su 10 Amerikos gydytojų grupe vietos gyventojams suteikti medicinos pagalbą. Dr. Valiūnas, kuris profesoriuja Northwestern Universitete ir mediciną praktikuoja Chicagos priemiestyje, iš Alžyro sugrįžta spalio pradžioje.

Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm., vadovaus diskusijoms, kurios rengiamos ryšium su Louise Breason pranešimu apie Helsinkio festivalį. Diskusijos bus Baltic Freedom House patalpose spalio 2 d. Prelegentė savo pranešimą pavaizduos spalvotais vaizdais. Diskusijas rengia The Tuesday Panel. Pradžią 7:45 val. Besidomintieji kviečiami atvykti.

Antoinette ir J. Puivydai siunčia sveikinimų iš Miami, Floridos, kuri jie išvykę pasilsėti.

Dr. H. Montvilienė rugsėjo 24 d. visai savaitei tarnybos reikalais išvyko į Minneapolis, Min. Ji ta pačia proga tenai skaitys paskaitą "Procedure Oriented Languages in Computer Science".

Dr. A. J. Greimas, ligi šiol gyvenęs Turkijoje, kaip Vienybės praneša, persikelia į Paryžių, kur dirbs viename Prancūzijos universitetų. Dėkodamas už Vienybės jam siuntinėjamą į Turkiją, jisai, tarp kitko, sako: "Jūsų laikraštis yra mums kone vienintelis ryšys su Amerikos lietuviais."

Balfo metiniame seime iš Floridos atvyksta dalyvauti pirm. V. Skupeika ir ižd. J. Goodwill, o iš Kalifornijos lietuviai savo atstovu atsiųs direktorių A. Dabšį. Seimas, kaip žinia, įvyksta Baltimorėje spalio 12 - 13 dienomis.

Juozo Porojaus eilėraščių knyga "Sulaužytos dienos" su Marijos Žukauskienės pieštu viršeliu, Nidos leidyklos išleista Anglijoje, jau pasirodė Amerikos lietuvių knygos rinkoje. Rinkinyje viso yra 102 eilėraščiai. Kaina 2 dol.

Verna Olienė ir adv. A. Lapinskas spalio 7 d. atvyksta į Philadelphia iš Chicagos ir dalyvaus vietos ALTS skyriaus rengiamoje velionio Antano Olio akademijoje, kuri įvyks Four Chef salėje. Pradžią 4 val. p. p. Akademijoje žada dalyvauti kai kurie New Yorko lietuviai.

Balfo centro pastangomis, iš JAV žemės ūkio ministerijos gauta 10 tūkst. svarų sviesto lietuviams Vokietijoje. Spalio 2 d. ta siunta išsiunčiama iš Detroito į Bremeną. Tikimasi, kad dar iš ten pat šiemet pavyks gauti bent 42 tūkst. svarų sūrio, kuris taipgi bus pasiųstas Vokietijos lietuviams.

Romas Kezys, newyorkietis skautų veikėjas, kuris sakosi, dalyvavęs JAV delegacijoje komunistų rengtame Helsinkio jaunimo festivalyje, pareiškė šeštadienį "Lietuvos Atsiminimų" radijo programoje atsakinėjęs į Jokūbo Stuko klausimus. Pasakotojo nuomone, komunistai festivalį surengę puikiai propagandiniu požiūriu, JAV delegacija pasirodžiusi labai prastai, o su lietuviomis, kurie toje šventėje buvo atvykę iš Lietuvos, jam buvę sunku susitikti.

Varpo choristams, atvykstantiems iš Toronto, Kanados, koncertuoti newyorkiečiams spalio 7 d. Franklin High School salėje, dar reikalinga dviem naktim nakvynių. Newyorkiečiai, kurie galėtų svečius priklausti, kviečiami pranešti koncerto rengėjui J. Stukui, skambinant Waverly 6-3325 (area code 201).

Daug lietuvių apsigyvena Staten Island. Ar nenorėtumėt prisijungti į naują mažą kuriamą Lietuvą. Dėl platesnių informacijų rašykite ar telefonuokite Aldona Bukauskaitė-Heuer, YU 1-7209. Adresas: 110 Manor Road, Staten Island 10, N. Y.

Woodhavene parduodamas namas iš dviejų butų po 3 ir 4 kambarius. Su garažu. Netoli Forest parko. Skambinti tel. HI 1-4872.

Rašytojas Antanas Gustaitis ir dailininkas Viktoras Vizgirda, abudu iš Boston, Mass., svečiuose pas Arūnų, Woodhavene, praeitą sekmadienį. V. Maželio nuotrauka

Lietuvių Amerikos Piliečių klubas pergyvena krizę

Steponas Karvelis Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas parduodamas. Istaiga didelė ir nevisai pigi. Pirkikų ne taip greit atsiranda, kad tokią įstaigą tuojau nupirkti. O Klubui biznis nevyksta, nes toji apylinkė, kur Klubas yra ir gyventojai pasikeitė, apgyveno portorikiečiai, kuble-

Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas parduodamas. Istaiga didelė ir nevisai pigi. Pirkikų ne taip greit atsiranda, kad tokią įstaigą tuojau nupirkti. O Klubui biznis nevyksta, nes toji apylinkė, kur Klubas yra ir gyventojai pasikeitė, apgyveno portorikiečiai, kuble-

čiai, gi lietuviai išsikėlė į užmiesčius. Biznis prisetina daryti su svetimtaučiais; jiems svetainės išnuomoti. Būt gerai, kad atsirastų iš svetimtaučių ir nuprikty LAPK, nes iš lietuvių pirkikų neatsiras.

Kada LAPK atsidūrė tokioje padėtyje, aišku, ir nesutikimai prasidėjo. Senųjų lietuvių į veikimą neina. Jaunieji įeina į komitetus, kad ir diplomuoti, bet praktiškame gyvenime nepatyrę, pridaro klaidų ir daugiau visokių šposų iškrečia... Viena išeitis yra, tai parduoti LAPK namą ir užsibaigus visos tos skaudžios bėdos. Klubietis

A. Bach, žinomas Philadelphia's biznierius, ilgametis Vienybės skaitytojas, buvo atvykęs į New Yorką besitariančio BALF seimo reikalais. Jis yra vienas iš Balfo direktorių. Ta pačią progą, A. Bach, aplankė Vienybė, susipažino su naująja ofsetine technika ir atnaujino prenumeratą trimis metams.

ATSIŪSTA PAMINĖTI:

TRYS SAKALAI, Alfonsas Vambutas, pasakos ir padavimai. 1957 m. Liet. Mokytojų Sąjungos Amerikoje premijuota knyga. Sudaro keletas rinktinių kūrinių, kurių kiekvienas yra originalus, bet savo idėja darniai susijęs su visuma. Tai nauja ir vertinga knyga jauniui. Dail. Vlados Stančikaitės iliustruota. Išleido Liet. Knygos Klubas Chicagoje. Kaina 2 dol.

VIENYBE geriausia dovana bet kuria progą.

Toronto "Varpo" choras, kuris pirmu kartu koncertuoja New Yorke š. m. spalio 7 d. su solistu Vaclovu Verikaičiu. Koncertą rengia Lietuvos Atsiminimų radijas, vad. J. Stukui. Koncertas įvyksta Franklin K. Lane High School salėje (999 Jamaica Ave., Brooklyne). Pradžią 4 val. p. p.